

KOTI LAHESSA

Maahanmuuttajien kotoutumisen
edistäminen Lahdessa

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala
Sosionomi
Sosiaalipedagoginen aikuis- ja
perhetyö
Opinnäytetyö
Kevät 2017
Maiju Kolila
Kirsi Muhli

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

KOLILA, MAIJU
MUHLI, KIRSI:

KOTI LAHESSA
Maahanmuuttajien kotoutumisen
edistäminen Lahdessa

Sosiaalipedagogisen aikuis- ja perhetyön opinnäytetyö, 39 sivua, 35
liitesivua

Kevät 2017

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyömme aiheena oli maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen Lahdessa. Toimeksiantajanamme toimi Ohjaamo Lahti -hanke. Lahden Ohjaamo on alle 30-vuotialle suunnattu palvelupiste, jonka tiloissa toimii esimerkiksi koulutus- ja työelämäpalveluita.

Maahanmuuttajien määrä Lahdessa on kasvanut ja tulee edelleen kasvamaan. Monikulttuuristen asiakkaiden kohtaaminen Ohjaamossa lisääntyy koko ajan, ja tietoa heille suunnatuista palveluista on haastavaa löytää yhdestä ja samasta paikasta. Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia palveluopas, jonka tarkoituksena on lisätä työntekijöiden valmiuksia ohjata maahanmuuttajataustaisia asiakkaita kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin. Näitä toimenpiteitä ovat esimerkiksi suomen tai ruotsin kielen oppiminen, suomalaiseen kulttuuriin tutustuminen ja koulutukseen tai työelämään hakeutuminen.

Toteutimme työmme toiminnallisena opinnäytetyönä. Palveluoppaaseen kokosimme Lahden alueen maahanmuuttajille suunnattuja palveluita. Rajasimme palvelut koskemaan alkuvaiheen kotoutumiseen liittyviä tarpeita. Tiedot keräsimme käyttäen apuna palveluntuottajilta saatuja sähköposteja. Opinnäytetyömme tietoperustaan kokosimme yleistä tietoa maahanmuuttajien kotoutumisesta ja kotoutumista edistävästä palveluista.

Asiasanat: kotoutuminen, maahanmuuttaja, suomen kielen opiskelu, kotoutumisen edistäminen, maahanmuuttajapalvelut

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

KOLILA, MAIJU
MUHLI, KIRSI:

HOME IN LAHTI
Promoting cultural integration of
immigrants in Lahti

Bachelor's Thesis in social pedagogy for work with adults and families, 39
pages, 35 pages of appendices

Spring 2017

ABSTRACT

Promoting Cultural Integration of Immigrants with Ohjaamo Lahti

The purpose of our thesis was to promote and encourage the initial cultural integration of immigrants in Lahti, Finland, for the Ohjaamo Lahti Project. Ohjaamo Lahti is a human resource center which, along with a multitude of human services, also works to serve the immigrant population, aiding in areas of education and labor market resources.

The immigrant population in Lahti has increasingly grown and will continue to grow in the future. With the influx of immigrants in need of resource assistance at Ohjaamo, we recognized the need for a comprehensive guide for Ohjaamo professionals, to direct more efficiently the immigration population to their desired cultural integration services. The services included, but were not limited to: cultural education and transition, Finnish and Swedish language courses and job placement.

Our objective was to promote and encourage the cultural integration of immigrants in Lahti by working with the Ohjaamo Lahti Project. To implement our thesis, we developed an organized resource guide for Ohjaamo professionals to connect immigrants directly with Lahti area service providers. The resource contact information was gathered directly from service providers.

Keywords: integration, immigrant, studying the Finnish language, encouraging integration, immigrant services

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	6
	2.1 Maahanmuuttajat Lahdessa	6
	2.2 Maahanmuuttajien ohjaus	6
	2.3 Opinnäytetyön toimeksiantajana Ohjaamo Lahti	7
	2.4 Tarkoitus ja tavoite	8
	2.5 Tiedonhankinta	8
3	MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMINEN	10
	3.1 Maahanmuuttajat	10
	3.2 Kotoutuminen	13
4	KOULUTUS- JA TYÖLLISYYSPALVELUT KOTOUTUMISEN EDISTÄJINÄ	15
	4.1 Kotoutumiseen osallistuvat yhteistyötahot	15
	4.2 Kotoutumista edistävät palvelut	17
	4.3 Viranomaistyön haasteet maahanmuuttajien neuvonnassa	19
	4.4 Maahanmuuttajien koulutus kotoutumisen edistäjänä	20
	4.5 Työllisyyden merkitys kotoutumisessa	21
	4.6 Kotoutumisen edistäminen Lahdessa	21
5	OPPAAN TOTEUTTAMINEN	25
	5.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	25
	5.2 Palveluopas	26
	5.3 Palaute palveluoppaasta	28
6	POHDINTA	30
	6.1 Jatkokehittämisehdotukset	32
	6.2 Luotettavuus ja eettisyys	32
	LÄHTEET	35
	LIITTEET	I

1 JOHDANTO

Maamme monimuotoisuus on kasvanut tasaisesti ja sen näkyvyys työpaikkojen arjessa on korostunut. Henkilökunta kohtaa työssään eri kieli- ja kulttuuritaustaisia asiakkaita. Ohjaamo Lahden työntekijöiden osaaminen ohjata ja ymmärtää maahanmuuttajataustaisia nuoria on osa toimivaa asiakaspalvelua. Uusi väestötilanne luo uusia haasteita työyhteisössä toimimiselle.

Maahanmuuttajien määrä on kasvanut merkittävästi Suomessa viime vuosina, ja myös Lahti on saanut osansa kasvusta. Maahanmuuttajien kotouttamisen edistäminen on hyvin ajankohtainen ja paljon puhuttava aihe. Sosiaalialan työssä kohtaa väistämättä maahanmuuttajia. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on laatia palveluopas helpottamaan työntekijöiden ohjaustyötä maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden kanssa. Oppaaseen kootaan tietoa Lahden alueen maahanmuuttajille suunnatuista palveluista sekä palveluista, joista myös maahanmuuttajat voivat kotoutumisen alkuvaiheessa hyötyä. Opinnäytetyön tarkoitus on lisätä toimeksiantajana toimineen Ohjaamo Lahden työntekijöiden valmiuksia ohjata maahanmuuttajataustaisia asiakkaita. Oppaaseen kootut palvelut rajataan koskemaan alkuvaiheen tarpeita, joita ovat muun muassa suomen kielen oppiminen, suomalaiseen kulttuuriin tutustuminen ja koulutukseen tai työelämään pääsy. Opinnäytetyö toteutetaan toiminnallisena opinnäytetyönä, minkä tuloksena kootaan palveluopas maahanmuuttajien palveluista.

Laki kotouttamisen edistämisestä (1386/2010, 6§) velvoittaa kunnat järjestämään maahanmuuttajille kotouttamiskoulutusta ja muita kotoutumista edistäviä toimenpiteitä. Ihalaisen ja Kettusen (2016, 123) mukaan maahanmuuttaja kokee aina jonkinasteisen kulttuurishokin, mikä näyttäytyy lamaantumisenä joutuessaan kohtaamaan lyhyessä ajassa paljon uusia asioita. Kaikkea tietoa palveluista voi olla hankala vastaanottaa tai ainakaan sisäistää kerralla, joten on tärkeää, että myös muut kuin erikseen määrätyt työntekijät tietävät, mitä maahanmuuttajille on tarjolla ja miten palveluiden äärelle pääsee. Sosiaalialalla

työskenneltäessä on työtehtävästä riippumatta hyvä tietää perusasioita kotoutumista edistävistä toimenpiteistä.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Maahanmuuttajat Lahdessa

Suomessa asuvat ulkomaalaiset ovat keskittyneet suurimpiin kaupunkeihin. Suomen kymmenessä suurimmassa kaupungissa asuu lähes 65 prosenttia kaikista Suomessa asuvista ulkomaalaisista. (Väestöliitto 2017.) Myös Lahti kuuluu näiden kymmenen kaupungin joukkoon. Syksyllä 2015 pakolaisaallon paineessa Lahden Hennalaan vanhalle varuskunta-alueelle perustettiin nopealla tahdilla Suomen Punaisen Ristin vastaanottokeskus. Hennalan jälkeen Settlementiliiton omistama Viittakivi Oy perusti entisen vanhainkodin tilalle Jalkarantaan Tapanilakodin vastaanottokeskuksen ja Suomen Punainen Risti perusti toisen, Hennalaa pienemmän vastaanottokeskuksen Nastolaan. Tapanilakodin vastaanottokeskus suljettiin vuoden 2016 lopulla, Suomen Punaisen Ristin Nastolan vastaanottokeskus sulkeutuu tämän vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja Hennalan vastaanottokeskuksesta vähennetään paikkoja. Lahteen on pelkästään turvapaikanhakijoina saapunut suuri määrä ihmisiä. Osa näistä saa tai on saanut turvapaikan ja jää Lahteen. Osa muilla paikkakunnilla vastaanottokeskuksissa asuvista muuttaa turvapaikan saatuaan Lahteen. Lisäksi Lahteen voi muuttaa muutenkin kuin pakolaisena.

2.2 Maahanmuuttajien ohjaus

Puukarin ja Korhosen (2013, 34-35) mukaan henkilö on ohjaustilanteessa tärkeää kohdata kulttuuritaustastaan riippumatta kokonaisuena ihmisenä. Ihminen on kokonaisuus. Ihminen on kokeva, ajatteleva, toimiva, sosiaalinen, kulttuurinen, biologinen, hengellinen ja poliittinen kokonaisuus. Esimerkiksi sosiaalisuus voi näkyä ohjaustilanteessa perheen merkityksenä. Maahanmuuttaja saattaa pitää täysin luonnollisena sitä, että hän saapuu sovittuun tapaamiseen perheen ja jopa lähisuvun kanssa. Esimerkiksi muslimimaissa perheen ja lähisuvun merkitys on suurempi kuin länsimaissa, ja se voi näkyä niin, ettei nuori voi tehdä

päätöksiä omassa elämässään, vaan suvun vanhin tekee päätökset hänen puolestaan.

Anis (2013, 160) korostaa maahanmuuttajien yksilöllistä, ennakkoluulotonta kohtaamista, koska maahan muuttaneiden taustat ovat moninaisia. Maahanmuuton syynä voi olla pakolaisuuden lisäksi perhesyyt, työ tai opiskelu. Muuttoprosessissa on tietynlaisia yleisiä piirteitä riippumatta muuton syistä, mutta on kuitenkin hyvin erilaista paeta kotimaan sota- tai kriisitilannetta tai vainoa pakon edessä kuin esimerkiksi muuttaa toiseen maahan korkeasti koulutettuna asiantuntijana omasta halusta.

Maahanmuuttajien ohjauksessa on tärkeää huomioida kielitaito. Yhteisen kielen puuttuessa on hyvä käyttää tulkkia, joka tietää tulkkauksen periaatteet. Suomen kielellä kommunikoidessa on tärkeää varmistaa, että asiakas ja työntekijä ymmärtävät toisiaan ja puhuvat samasta asiasta. Maahanmuuttajien joukossa on myös luku – ja kirjoitustaidottomia.

2.3 Opinnäytetyön toimeksiantajana Ohjaamo Lahti

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Ohjaamo Lahti –hanke. Ohjaamo Lahti on ESR-rahoitteinen kolmivuotinen hanke, joka on tarkoitus hankekauden loputtua juurruttaa osaksi Lahden nuorisopalveluita. Ohjaamo Lahti on yhteispalvelupiste, johon on samaan paikkaan koottu eri koulutus- ja työelämäpalveluita alle 30-vuotiaille lahtelaisille. Näitä yhteistyötahoja ovat muun muassa TE-toimisto, Lahden nuorisopalvelut (neuvonta- ja ajanvaraus, työhönvalmentaja, etsivä nuorisotyö, Matkalla Duuniin!-palvelu), Lahden kaupungin aikuissosiaalityö, LASNA (asuntoasiat), terveydenhoitaja, avopsykiatria, Uraani-hanke (työllisyysuhanke), Päijät-Hämeen liikunta ja urheilu ry sekä Lahden ja Nastolan 4H-yhdistys.

Ohjaamosta saa monipuolista ohjausta muun muassa uravalintaan sekä opiskelupaikan tai asunnon etsintään. Paikalle voi tulla arkipäivisin kello 10–16, keskiviikkoisin kello 18 asti. Ohjaamossa päivystää myös eri

henkilöstövuokrausfirmoja, joiden luokse voi kävellä työhaastatteluun aikaa varaamatta. Syksyllä 2016 ympäri Suomea on jo yli 40 Ohjaamoa. Helsingin Ohjaamossa on maahanmuuttajia varten oma työntekijänsä, Lahdessa maahanmuuttajat ovat vasta löytämässä tiensä Ohjaamoon. Ohjaamo Lahti on molemmille opinnäytetyöntekijöille tuttu joko harjoittelun tai työn kautta. Ohjaamo Lahden viimesykyinen Maahanmuuttajien iltapäivä –tapahtuma osoitti, kuinka vaikea maahanmuuttajille suunnattuja palveluja on löytää. Tapahtuman jälkeen kirkastui myös tarve tehdä asialle jotakin. Tekemämme opas on vastaus tähän tarpeeseen.

2.4 Tarkoitus ja tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on edistää Ohjaamo Lahden henkilökunnan valmiuksia ohjata maahanmuuttajataustaisia asiakkaita. Opinnäytetyön tavoitteena on laatia palveluopas Ohjaamo Lahden henkilökunnan käyttöön. Oppaan sisällöksi tulee tietoa Lahden maahanmuuttajapalveluista. Kotoutumisen alkuvaiheessa maahanmuuttajat kohtaavat paljon haasteita, jotka liittyvät esimerkiksi tiedonhankintaan, yhteiskunnan toimintaan ja palveluihin (Pohjola 2016, 65). Palveluja kokoavalle oppaalle on siis tarvetta ja koska alkuvaiheessa maahanmuuttajille voi olla haasteellista toimia suomen kielellä, teemme oppaan työntekijöiden käyttöön.

2.5 Tiedonhankinta

Aloitimme tiedonhaun syksyllä 2016. Masto-Finnan kautta haimme teoksia hakusanoilla kotout* ja maahanmuutt*. Rajasimme lähteiden iän vuoteen 2006. Näin varmistuimme siitä, etteivät lähdetiedot olleet kovin vanhoja. Tästä poikkeuksena on Vilkan ja Airaksisen vuodelta 2003 oleva toiminnallisesta opinnäytetyöstä kertova kirja, joka on hyvä ja edelleen ajantasainen perusteos aiheesta. Rajaus tehtiin koskemaan myös e-kirjoja, artikkeleita, pro gradu -tutkielmia ja väitöskirjoja. Käytimme hyödyksi myös aiheeseen liittyvien väitöskirjojen ja pro gradu -tutkielmien

lähdeluetteloita. Kävimme loppuvuodesta tiedonhankintaklinikalla, jolla saimme apua keskeisten tiedonlähteiden hakemiseen.

Opinnäytetöiden aiheina on viime aikoina käytetty paljon maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyviä aihealueita. Valtakunnallisesta ohjaamoverkostosta on tehty vain yksi vuonna 2016 valmistunut opinnäytetyö. Siinä näkökulmana on Ohjaamon hyödynnettävyys ponnahduslautana nuorten työllistymisessä ja kouluun pääsyssä.

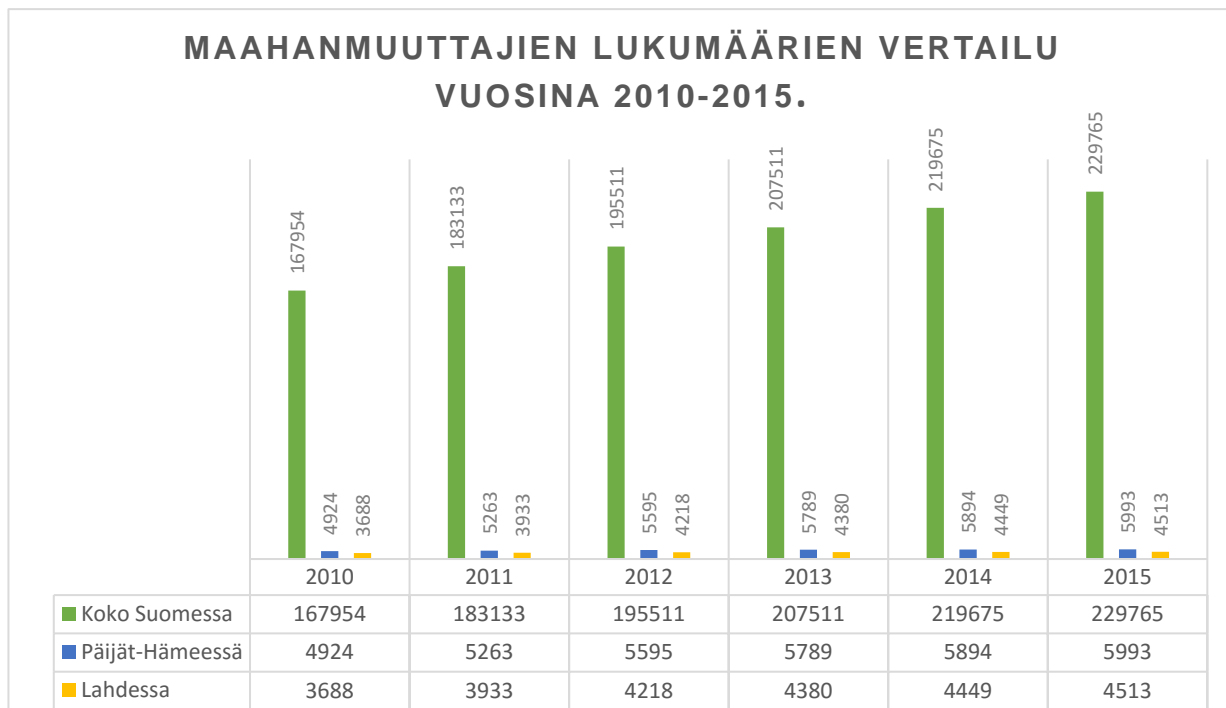
3 MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMINEN

Opinnäytetyömme teoreettisena viitekehyksenä toimii kotoutumisen edistäminen. Opinnäytetyön tuotoksena syntynyt palveluopas esittelee erilaisia palveluja, joilla kotoutumista voidaan edistää. Vuoden 2015 syksystä lähtien Suomeen on tullut paljon turvapaikanhakijoita, ja vieraan kulttuurin ymmärtäminen sekä suomalaiseen kulttuuriin kotouttaminen ovat tulleet ajankohtaisiksi aiheiksi. Maahanmuuttajien määrä on kasvanut, ja yhä useampi kohtaa työssään maahanmuuttajia. Maahanmuuttajan sopeutumisen kannalta kielen ja kulttuurin opiskelu on olennaista, mutta koska kyseessä on hidas prosessi, maahanmuuttaja tarvitsee aikaa, kannustusta ja ymmärrystä (Ihalainen ja Kettunen 2016, 121).

3.1 Maahanmuuttajat

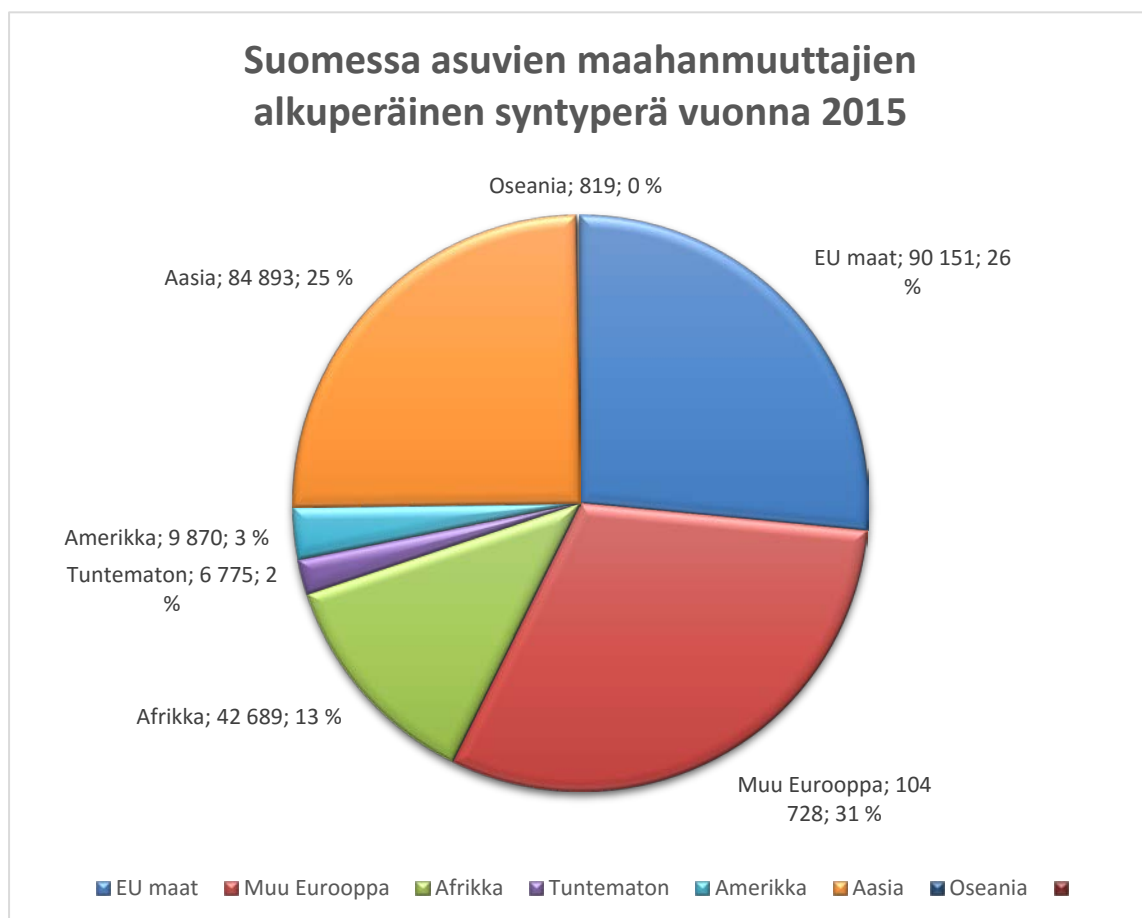
Maahanmuuttaja on yleiskäsite sellaiselle henkilölle, joka on muuttanut jostain toisesta maasta toiseen. Tällä käsitteellä viitataan ulkomailla syntyneisiin henkilöihin sekä erilaisin perustein toiseen maahan muuttaneisiin henkilöihin. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016.) Muita termejä puhuttaessa maahanmuuttajaväestöstä ovat ulkomailla syntynyt, ulkomaan kansalainen tai vieraskielinen. Kuitenkin puhuttaessa ulkomaalaistaustaisista, käytetyin käsite on edelleen maahanmuuttaja. (Martikainen & Tiilikainen 2008, 17-18)

Vuonna 2015 Suomessa asui vakituisesti 229 765 maahanmuuttajaa. Edellisvuoteen verrattuna kasvua oli yli 10 000 henkeä. Maahanmuuttajien määrä on kasvanut tasaisesti koko ajan. Vuodesta 2010-2015 ulkomaalaisten määrä on kasvanut koko Suomessa yli 61 000 henkilöllä. Lahdessa vuonna 2015 maahanmuuttajia oli 4513 henkilöä, lähes tuhat enemmän kuin vuonna 2010. (Tilastokeskus 2015) Taulukko 1 vertailee maahanmuuttajien lukumääriä Suomessa, Päijät-Hämeessä sekä Lahdessa ajalla 2010–2015.

TAULUKKO 1. Suomen maahanmuuttajaväestö koko Suomessa, Päijät-Hämeessä ja Lahdessa vuosina 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 ja 2015. (Tilastokeskus 2015)

Yli puolet Suomessa asuvista ulkomaalaisista on syntynyt Euroopassa. Toiseksi ja kolmanneksi eniten Suomessa asuvia maahanmuuttajia on Aasiasta ja Afrikasta (Tilastokeskus 2015). Kuviossa 1 on kuvattu syntyperän mukaan asuvat maahanmuuttajat Suomessa.

KUVIO 1. Suomessa asuvat ulkomailta syntyneet henkilöt vuonna 2015. (Tilastokeskus 2015).

3.2 Kotoutuminen

Kotoutumisella tarkoitetaan prosessia, jonka tavoitteena on saada maahanmuuttaja kokemaan olevansa yhteiskuntamme täysivaltainen jäsen. Maahanmuuttajan tavoitteena on omaksua tarvittavat tiedot ja taidot uudessa kotimaassa, jotta työllistyminen ja aktiivinen yhteiskuntaan osallistuminen mahdollistuisi. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Suomalaisen kotouttamispolitiikan taustalla on ajatus siitä, että kotoutuminen on kaksisuuntaista. Sekä maahanmuuttajien että kantaväestön edustajien tulee mukautua elämään yhteiskunnassa, joka on etnisesti ja kulttuurisesti moninainen. Kotoutumissuunnitelma ja kotoutumistuki oli aiemmin rajattu koskemaan pienempää väestömäärää. Maahanmuuttajille suunnattu kotoutumissuunnitelma pitää sisällään erilaisia toimenpiteitä, joita tarvitaan suomen kielen oppimiseen, työllistymiseen, jatko-opintoihin ja Suomeen asettautumiseen. Nykyään tämä suunnitelma kuuluu kaikille maahanmuuttajille, eikä pelkästään niille, jotka ovat työttömiä työnhakijoita tai toimeentulotuen piirissä. Oikeus kieleen ja kulttuuriin kuuluu myös maahanmuuttajille. (Saukkonen 2013, 87-88.)

Kotoutumistyön pohjana ovat Suomen perustuslaki, ulkomaalaislaki ja laki kotoutumisen edistämisestä. Perustuslain kuudennessa pykälässä kerrotaan yhdenvertaisuudesta eli siitä, että ketään ei saa asettaa eri asemaan esimerkiksi uskonnon, vakaumuksen tai alkuperän perusteella (Perustuslaki 732/1999, 6 §).

Ulkomaalaislain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa ja oikeusturvaa ulkomaalaisasioissa. Lain tarkoituksena on lisäksi edistää hallittua maahanmuuttoa ja kansainvälisen suojelun antamista ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia kunnioittaen sekä ottaen huomioon Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset.
(Ulkomaalaislaki 301/2004, 1§)

Ulkomaalaislaki sisältää muun muassa maahanmuuttoon ja oleskelulupiin liittyviä säännöksiä. Maassa oleskelun luonne ja oleskeluluvan voimassaolon pituus voivat vaikuttaa kotoutumista edistävien

toimenpiteiden ja palveluiden sisältöön. Kotoutumisen tuen tarve arvioidaan aina kotoutumislain perusteella. (Työ- ja elinkeinoministeriö.)

Kotoutumislain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010,1 §).

Kotoutumisen edistämistä koskevan lain tavoitteena on siis perustuslaissa perusoikeutena turvatus yhdenvertaisuusperiaatteen toteuttaminen. Kotoutumislaisissa määritellään, mitä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä täytyy tarjota. Kotoutumislaki 1386/2010, 6-28§.) Kuntien tehtävänä on käytännössä järjestää kotoutumislaisissa määritettyjen toimenpiteiden vaatimat palvelut (Perustuslaki 732/1999, 121§).

Kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston toimesta käynnistetään alkukartoitus niille maahanmuuttajille, jotka ovat ilmoittautuneet työttömiksi työnhakijoiksi, toimeentulotukea saaviksi tai niille, joiden arvioidaan tarvitsevan alkukartoitusta. Alkukartoituksessa tehdään arvio siitä, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelmaa. Kotouttamislain mukaisesti kotoutumissuunnitelma sisältää suunnitelman kotoutumiskoulutuksesta ja niistä tukitoimenpiteistä, joita tarvitaan yhteiskuntaan osallistumisen ja työllistymisen edistämiseksi. Kotoutumiskoulutukseen kuuluu muun koulutuksen lisäksi suomen tai ruotsin kielen opetusta. (Saukkonen 2013, 89)

4 KOULUTUS- JA TYÖLLISYYSPALVELUT KOTOUTUMISEN EDISTÄJINÄ

4.1 Kotoutumiseen osallistuvat yhteistyötahot

Eri hallinnonalat tekevät valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla yhteistyötä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi. Julkinen sektori ja kansalaisyhteiskunnan toimijat osallistuvat yhdessä maahanmuuttajien kotouttamiseen. Maahanmuuttajien kotouttamisesta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Kotouttamiseen liittyvä lainsäädäntö sekä maahanmuuttajien työllisyyden edistäminen kuuluvat myös heidän alaisuuteensa. Sisäministeriö seuraa yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa työvoiman rakennetta sekä maahanmuuttoa. Kotouttamisen osaamiskeskus sijaitsee työ- ja elinkeinoministeriössä. Osaamiskeskus tukee kotouttamistyöntekijöiden ammattitaitoa ja osaamista sekä vahvistaa kotouttamisen tietopohjaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.)

Kuviossa 2 on kuvattu ne tahot, jotka vastaavat kotoutumisen edistämisestä omilla hallinnonaloillaan sekä mitkä ovat näiden tahojen keskeiset vastualueet. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014.)

KUVIO 2. Omilla hallinnonaloillaan maahanmuuttajien kotoutumista edistävät tahot. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014.)

Alueetasolla maahanmuuttajien kotouttamisesta vastaavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset). Kunnat ja työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot) saavat ELY-keskuksilta tukea ja ohjausta kotouttamiseen liittyvissä asioissa. ELY-keskusten kautta sovitaan myös kansainvälistä suojelua saavien maahanmuuttajien kuntapaikat. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016a.)

Paikallistasolla maahanmuuttajien kotouttamisen yleis- ja yhteensovittamisvastuu on kunnilla. Kotoutumisen edistämiseksi ja yhteistyön vahvistamiseksi laadittavan kotoutumissuunnitelman tekee kunta yhdessä alueensa muiden toimijoiden kanssa. Päävastuu maahanmuuttajataustaisten työnhakijoiden kotouttamisesta on TE-toimistoilla. Ne vastaavat yhteistyössä ELY-keskusten kanssa työvoimapalveluista, jotka edistävät kotoutumista. Näitä palveluita ovat esimerkiksi kotoutumiskoulutuksen järjestäminen. Ammattijärjestöt ja työnantajat ovat tärkeässä asemassa monikulttuurisessa työelämässä sekä kotoutumisessa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016a.)

Kotoutumista edistäviä palveluja ja toimintaa järjestää kuntien lisäksi myös useat kansalaisjärjestöt ja uskonnolliset yhteisöt. Maahanmuuttajien omia järjestöjä ja yhdistyksiä toimii myös Suomessa. Maahanmuuttajien erilaiset harrastustoiminnat edistävät osaltaan kotoutumisprosessia. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016a.)

4.2 Kotoutumista edistävät palvelut

Viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteiden ja palveluiden avulla edistetään ja tuetaan kotoutumista. Tästä käytetään termiä kotouttaminen. Nämä toimenpiteet ja palvelut järjestetään kunnallisten peruspalveluiden osana sekä työ- ja elinkeinohallinnon palveluina. (Lahti 2014, 229-230.)

Kotouttamista edistävästä palveluista vastaavat kunta ja TE-toimisto. Kunnalla on alueellaan kotouttamisen kehittämistä sekä sen suunnittelua ja seurantaa koskeva yleis- ja yhteensovittamisvastuu. (Työ- ja elinkeinoministeriö.) Kotoutumista edistäviä palveluita ovat perustiedon

saaminen Suomesta, maahanmuuttajien neuvonta, alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma, kotoutumiskoulutus sekä suomen tai ruotsin kielen opiskelun järjestäminen ja työelämän vaihtoehtojen kartoitus. (Infopankki 2015.)

Perustietoa Suomesta -opas jaetaan jokaiselle Suomeen muuttaneelle maahanmuuttajalle. Sen tarkoitus on auttaa Suomeen asettumisessa ja antaa tietoa esimerkiksi asumisesta, kielen opiskelusta, viranomaistahoista ja työnteosta. Opas on saatavilla painettuna tai sähköisessä muodossa. Se on käännetty kahdelletoista kielelle. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013a, 5—6)

Kunnat ja työ- ja elinkeinotoimistot antavat ohjausta ja neuvontaa kotouttamista edistävissä toimenpiteissä sekä palveluissa. Mikäli käsiteltävä asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, asiakas ohjataan toimivaltaisen viranomaisen ohjaukseen. Muita viranomaisia voivat olla Kansaneläkelaitos, verohallinto, Maahanmuuttovirasto tai työsuojeluviranomaiset. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013b.)

Alkukartoituksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden avulla voidaan arvioida ne palvelut, millä kotoutumista ja työllistymistä voidaan parhaiten tukea. Alkukartoituksen tarkoituksena on vahvistaa maahanmuuttajan kotoutumista, ja se on tehokas kotoutumisprosessin käynnistäjä. Maahanmuuttaja ohjataan alkukartoituksen perusteella sopiviin opetusryhmiin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013c.)

Kotoutumissuunnitelma on aina henkilökohtainen ja yksilöllinen suunnitelma, jossa sovitaan palveluista, joita maahanmuuttaja tarvitsee kotoutumisen ja työllistymisen tueksi. Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan kotoutumiskoulutukseen osallistumisesta, suomen tai ruotsin kielen koulutuksesta, muista koulutuksista, työelämävalmiuksia edistävistä valmennuksista tai työkokeilusta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013c.)

Kotoutumiskoulutus tarjoaa työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä edistäviä valmiuksia oppivelvollisuuden ylittäneille maahanmuuttajille. Kotoutumiskoulutus kehittää myös yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja

elämänhallinnallisia valmiuksia. Tarvittaessa järjestetään myös luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Kotoutumiskoulutus toteutetaan yleensä työvoimakoulutuksena, mutta sitä voidaan järjestää myös omaehtoisen opiskelun muodossa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013b.)

4.3 Viranomaistyön haasteet maahanmuuttajien neuvonnassa

Sari Hammar-Suutari on tutkimuksessaan todennut, että monikulttuurisessa viranomaistyössä työn avuksi kaivataan lisää tietoja, taitoja ja valmiuksia. Kulttuurienvälinen kompetenssi on tarpeellinen jokaiselle työyhteisön jäsenelle. Kehittääkseen tätä kompetenssia tulisi tarkoituksellisesti tehdä töitä sen eteen ja tarjota tietoa sekä asiakkaille että henkilökunnalle. (Hammar-Suutari 2009, 168.)

Märsynaho kertoo tutkimuksessaan havaintoja koulutustarjonnan niukkuudesta. Kotoutumiskoulutukseen pääsy voi olla haastavaa. Koulutuksia järjestetään paljon, mutta hakijoita on enemmän kuin aloituspaikkoja. On hyvin mahdollista, että pääsy koulutukseen viivästyy maahanmuuttajasta riippumattomista tekijöistä. Koulutukseen pääsyn viivästyminen vaikeuttaa myös kotoutumista. Vertaistuki suomalaisten sekä muiden maahanmuuttajien kanssa jää tällöin pois eikä kotoutuminen edisty. Olisi hyvin tärkeää, että suomen kielen opiskelu mahdollistuisi ja maahanmuuttaja saisi edellytykset jatkokoulutuksille sekä työelämään pääsulle. (Märsynaho 2006, 44-45)

Hammar-Suutarin tutkimuksessa käy myös ilmi myös se, että koulutustarjontaa ei ole riittävästi ja siitä saatavaa tietoa on liian vähän. Maahanmuuttajat olivat kokeneet, ettei työvoimaneuvojilla ole aina tarpeeksi tietoa asiakkaan eteenpäin ohjaamiseksi. Työntekijät tarvitsevat työssään sellaisia välineitä, joilla voisi kehittää parempia tapoja toimia. Näin kulttuurien välinen työskentely helpottuisi ja yhdenvertaisempi kohtelu kehittyisi. (Hammar-Suutari 2009, 172,178.)

Samaa aihepiiriä on käsitelty Minna Hallikaisen (2011) tutkimuksessa. Hänen tutkimuksessaan asiantuntijat puolestaan kokivat, että yhteiskunta

ei vastaa niihin yksilöllisen ohjauksen ja neuvonnan tarpeisiin, joita maahanmuuttajat tarvitsisivat. Riittävä tuki ja ohjaus vievät maahanmuuttajia tilanteissaan eteenpäin.

Hallikaisen tutkimuksessa todettiin, että maahanmuuttajat kokevat monet suomenkieliset oppaat vaikeaselkoisina. Myös asiantuntijat painottivat esitteiden ja oppaiden selkeyttä. Oppaiden selkokieliisyys ja omakieliisyys palvelevat myös viranomaisia. (Hallikainen 2011,84-85.)

4.4 Maahanmuuttajien koulutus kotoutumisen edistäjänä

Kotoutumisprosessissa koulutus on keskeisessä osassa. Monesti se on myös edellytys työmarkkinoille siirtymiseen. Jo hankittu ammattitaito pyritään turvaamaan, ja tavoitteena on, että aiemmat opinnot, tutkinnot ja työkokemus ovat koulutuksen suunnittelun pohjana. Koulutusta tarvitsevat myös työmarkkinoiden ulkopuoliset maahanmuuttajaryhmät, kuten kotiäidit ja ikääntyneet. Tämä edistää myös yhteiskuntaan kotoutumista. (Opetushallitus 2016, 16-17.)

Suomen tai ruotsin kielen oppimisella on kotouttamisessa tärkeä osa. Eri organisaatiot ja oppilaitokset järjestävät erilaisia kursseja kielten oppimiseen. Kursseilla kielitaito kehittyy, ja maahanmuuttajat saavat myös tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta sekä sen tavoista ja kulttuurista. Tämä auttaa uuteen yhteiskuntaan sopeutumisessa. (Lasonen, Teräs, Oksanen, Kärkkäinen & Hakala 2013, 20-21.)

Riittävä kielitaito toimii pohjana niihin valmiuksiin, joiden avulla maahanmuuttaja selviytyy uudessa asuinympäristössään. Työelämässä toimiminen ja jatko-opintoihin hakeutuminen vaatii riittävää kielellistä, yhteiskunnallista, kulttuurista ja elämänhallintaan liittyvää osaamista. Kielen käyttämisen oppiminen on siis tärkeää. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteen mukaan kielitaidon tulisi kehittyä tasolta toiselle, ja sitä tulisi myös ylläpitää ja kehittää. (Pöyhönen, Tarnanen, Vehviläinen, Virtanen & Pihlaja 2010, 72-74.)

4.5 Työllisyyden merkitys kotoutumisessa

Työelämän merkitys ihmiselle omassa hyvinvoinnissa on hyvin tärkeää. Se mahdollistaa sosiaalisten suhteiden luomisen sekä itsensä toteuttamisen aineellisten tarpeiden tyydyttämisen lisäksi. Työnteko auttaa rutiinien luomisessa sekä oman paikkansa löytämisessä. Työelämällä on tutkimusten mukaan tärkeämpi merkitys maahanmuuttajataustaisille kuin suomalaisille. Työ on myös yksi tärkeimmistä kotouttamisen osatekijöistä. (Alitolppa-Niitamo, Kerkkänen, Lee, Novitsky, Säävälä & Zandkarimi 2014, 47.)

Maahanmuuttajabarometrissa vuodelta 2012 maahanmuuttajat arvioivat kotoutumiseen ja Suomessa elämiseen liittyviä tekijöitä. Työ koettiin naisten ja miesten kesken tärkeimmäksi osa-alueeksi kotoutumisessa. Hyvin tärkeiksi osa-alueiksi koettiin myös suomen tai ruotsin kielitaito sekä turvallisuus. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2013, 19-21.)

Maahanmuuttajat kokevat työmarkkinoiden vaikeudet raskaana. On haastavaa päästä suomalaisille työmarkkinoille. Monet työnantajat eivät huomioi ulkomailla hankittua tutkintoa ja työkokemusta yhdenvertaisesti verrattuna Suomessa hankittuun tutkintoon. On vaikea luoda työelämäkontakteja, jos kielitaidossa on kehitettävää. Myös maahanmuuttajille suunnattuja kursseja voi joutua odottamaan hyvinkin pitkään. (Alitolppa-Niitamo ym. 2014, 47.)

Työmarkkinamme tarvitsevatkin koulutettuja ja innokkaita nuoria sekä aikuisia. Jotta näitä resursseja voitaisiin hyödyntää, tulisi panostaa välittömästi alkaviin ja riittävän pitkäkestoisin kieltenopetuksiin. Myös valmentaminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja ammatilliseen elämään on tärkeää. Syrjäytymistä on ehkäistävä kaikin keinoin. (Lahti 2014, 41.)

4.6 Kotoutumisen edistäminen Lahdessa

Päijät-Hämeen alueelle on tehty jo toinen maahanmuutto-ohjelma. Ensimmäinen tehtiin vuosille 2010-2015 ja toinen vuosille 2016-2020. Ohjelma-alueen kunnat ovat hyötäneet maahanmuuttoasioiden

yhteistyöstä käytännössä, huolimatta ulkomaan kansalaisten lukumäärästä kunkin kunnan alueella. Maahanmuuttajien määrä on kasvanut koko ajan ja tämä on entisestään korostanut yhteistyön merkitystä. Vuonna 2015 alkanut pakolaiskriisi on tuonut lisää haasteita kunnille. (Päijät-Hämeen liitto 2015, 7.)

Maahanmuutto-ohjelman on tarkoitus tukea ja edistää Päijät-Hämeen alueen maahanmuuttajien kotoutumista ja heidän mahdollisuuttaan työllistyä. Tavoitteena on myös mahdollistaa maahanmuuttajien osallistuminen suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Tarkoitus on myös edistää yhdenvertaisuutta, kansainvälisyyttä sekä positiivista vuorovaikutusta kaikkien väestöryhmien kesken. (Päijät-Hämeen liitto 2015, 7.)

Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelmaan kuuluvat Hartola, Heinola, Hollola, Hämeenkoski, Kärkölä, Lahti, Nastola, Orimattila, Padasjoki, Sysmä, Iitti, Myrskylä ja Pukkila. Kesäkuun lopussa vuonna 2015 edellä mainituiden alueiden maahanmuuttajien yhteislukumäärä oli 6046, joista 4108 henkilöä asui Lahdessa. Tämän lisäksi alueella asuu paljon muita maahanmuuttajataustaisia, jotka eivät kuitenkaan näy tilastoissa. Näitä henkilöitä voivat olla Suomen kansalaisuuden saaneet, kaksoiskansalaisuuden omaavat tai he, jotka asuvat turvapaikanhakijoina hätämajoitusyksiköissä tai vastaanottokeskuksissa. (Päijät-Hämeen liitto 2015, 7.)

Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelmassa korostetaan kansainvälistymistä sekä osaamisen verkostoja, jotka ovat kansainvälisesti kilpailukykyisiä. Maailmanlaajuinen verkostoituminen ja kansainvälisyys korostuvat kaikessa toiminnassa ja maahanmuutto on nähtävä kansainvälistymisen osana. Monikulttuurisuus tuo Päijät-Hämeeseen mukanaan monia etuja ja uudenlaisia ajattelumalleja. Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmien keskiössä ovat osaamis- ja koulutustason parantaminen, työllisyys sekä hyvinvointi. On siis tärkeää, että jokainen yritys, organisaatio ja asukas edistävät omalta osaltaan

kansainvälistymistä sekä kansainvälistä toimintaansa. (Päijät-Hämeen liitto 2015, 9-10.)

Maahanmuuttajien osaaminen ja vahvuudet Suomen innovaatiokyvyn vahvistamiseksi nähdään myös hallituksen maahanmuuttopoliittisena linjauksena. Kiintiöpakolaisten määrä pysyy edellisvuosien tasolla ja valtio korostaa kuntien kanssa tehtävää yhteistoimintaa. Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelma perustuu lakiin kotoutumisen edistämiseksi (1386/2010) ja sen velvoitteeseen laatia kotouttamisohjelma maahanmuuttajille. (Päijät-Hämeen liitto 2015, 9-10.)

Päijät-Hämeen alueella toimii Alueellinen integraatiopalvelupiste Alipi, jonka toimialueeseen Lahti kuuluu. Alipi kuuluu Lahden kaupungin sosiaali- ja terveystoimialaan. palvelupiste tarjoaa ohjaus-, neuvonta- ja asiantuntijapalveluja maahanmuuttajille, viranomaisille, työnantajille ja järjestöille. Alipista saa myös lisätietoa maahanmuuttoon liittyvistä asioista niitä tarvitseville. Alipi tarjoaa henkilökohtaista neuvontaa ja tietoa maahanmuuttajien oikeuksista ja velvollisuuksista, tietoa suomalaisen yhteiskunnan viranomaisjärjestelmästä ja palveluista sekä neuvontaa arkielämään liittyvissä asioissa kuten asumisessa, työasioissa, sosiaaliturvassa ja koulutuksessa. (Alipi 2016.)

Kaikki ulkomaalaislupa-asiat keskitettiin Maahanmuuttovirastoon vuoden 2017 alusta alkaen. Aiemmin Poliisille kuuluneet asiat, kuten oleskeluluvan jatkaminen ja turvapaikkahakemusten vastaanottaminen siirtyivät Maahanmuuttovirastolle. (Maahanmuuttovirasto 2017.)

Maahanmuuttoviraston palvelupiste aukesi vuoden 2017 alussa Lahteen. Maahanmuuttoviraston palvelupiste sijaitsee osoitteessa Kirkkokatu 12. (Alipi 2016.)

Työ- ja elinkeinotoimisto eli TE-toimisto tarjoaa palveluita, jotka auttavat kotoutumaan ja työllistymään. TE-toimisto auttaa työnhaussa. Tarjolla on laaja palveluvalikoima, jonka avulla työllistymistä voidaan tukea.

Suomen kieltä voi Lahdessa opiskella myös muun muassa Lahden kansanopistolla, Wellamo-opistolla, Harjulan kansalaisopistolla ja

Koulutuskeskus Salpauksessa. Lahden akateemiset naiset järjestävät Luetaan yhdessä -opintoryhmiä maahanmuuttajille. Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa voi osallistua lukioon valmentavaan koulutukseen tai opiskella yksittäisiä kursseja. Harjulan settlementillä on Minun Suomi -hanke, jonka parissa voi suomen kielen lisäksi oppia suomalaista kulttuuria ja saada tietoa opiskelusta ja työelämästä. Lahden ammattikorkeakoulun hallinnoima NIPA-hanke taas paneutuu kotoutumiskoulutuksen jälkeiseen nivelvaiheeseen. NIPA-hankkeen tavoitteena on maahanmuuttajien työllistymisen ja kotoutumisen tukeminen. Samankaltaisia maahanmuuttajille suunnattuja hankkeita on Lahdessa useita. Lisäksi Lahdessa on monia työllistymistä helpottavia sekä sosiaalisia taitoja vahvistavia hankkeita, joihin myös maahanmuuttajat voivat osallistua. Kotoutumiskoulutusta järjestetään useassa paikassa, mutta haku on useimmiten TE-toimiston kautta.

5 OPPAAN TOTEUTTAMINEN

5.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Saimme opinnäytetyöllemme toimeksiannon Lahden Ohjaamolta. Toiveena oli valmistaa työntekijöiden käyttöön palveluopas maahanmuuttajien kanssa työskentelyn helpottamiseksi. Oli siis luontevaa valita toteutustavaksemme toiminnallinen opinnäytetyö.

Toiminnallisella opinnäytetyöllä tarkoitetaan kehittämistyötä, joka tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan opastamista, ohjeistamista, toiminnan järjeistämistä tai järjestämistä. Siinä yhdistyvät käytännön toteutus sekä raportointi. Lopullisena tuotoksena toiminnallisessa opinnäytetyössä syntyy aina jokin konkreettinen tuotos. Raportoinnissa on huomioitava ne keinot, joita on käytetty tuotoksen valmistamiseksi. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9-10, 51.)

Tutkimuksellisten menetelmien käyttö toiminnallisessa opinnäytetyössä ei ole välttämätöntä. Toteutustapana tuotteelle on tutkimuksellinen selvitys. Toteutustavalla tarkoitetaan keinoja, joilla esimerkiksi oppaan materiaali hankitaan ja niitä tapoja, joilla opas toteutetaan. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 56.)

Opinnäytetyössä on tavoitteena myös ajattelun ja ammatillisen osaamisen kehittäminen niin, että tutkinnon suorittamisen jälkeen voisi työstää samankaltaisia hankkeita työelämässä. Tämä on työelämässä tärkeää toimintaoppimista. (Salonen 2013, 5.)

Työn kehittäminen, joka kohdistuu tuotokseen, edellyttää toimijoiden mukana olemista. Hankkeen toimijoilla tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka ovat keskeisesti mukana hankkeen työskentelyssä. Tutkimuksessa toimijat ovat taas niitä henkilöitä, joilta kerätään tietoa esimerkiksi kyselyiden ja haastatteluiden avulla. Työskentelytavoiltaan toiminnallinen opinnäytetyö etenee dialogisen vuorovaikutussuhteen mukaisesti. Tämä tarkoittaa arviointia, keskustelua, toiminnan uudelleen suuntaamista, vertaistukea

sekä palautetta. Nämä syntyvät toiminnan keskellä, ihmisten keskisissä vuorovaikutustilanteissa. (Salonen 2013, 6, 21.)

5.2 Palveluopas

Palveluoppaan tavoitteena on antaa työntekijöille tietoa Lahden maahanmuuttajapalveluista. Käytännön kokemuksesta tieto palveluista on ollut aiemmin hyvin hajallaan. Tavoitteena oli luoda selkeä palveluopas, jossa on kootusti tärkeimmät palvelut maahanmuuttajille. Keskeistä palveluoppaan kirjoittamisessa oli saada tekstin sisältö selkeästi esiin. Luettavan tekstin muodostaminen edistää myös tekstin sisällön mieleen painumista. Tämä toteutetaan korostamalla pääasiat sekä karsimalla turhat asiat tekstistä pois. (Kankaanpää & Piehl 2011, 57-60.)

Oppaan lukijan on tarkoitus hyötyä tekstistä. Tässä tapauksessa saada tietoa aiheesta. Kirjoitusvaiheessa on jo huomioitu, kenelle oppaan sisältö on suunnattu. Lukija eli oppaan käyttäjä on kirjoittamisen kannalta tärkein henkilö. Opas on kirjoitettu niille työntekijöille, jotka työssään voivat hyötyä oppaamme sisällöstä. Lukijoiden oletamme olevan sosiaalialan ammattilaisia, joten rajasimme oppaan tekstin perusteelliseen sisältöön. Tässä tapauksessa emme nähneet tarpeelliseksi kirjoittaa syvemmin perusteluita palveluiden tuottajista. (Kankaanpää & Piehl 2011, 67-68.)

Palveluiden tuottajien kuvaukset toiminnastaan on kirjoitettu niin, että siitä löytyisivät kaikki tarvittavat tiedot asiakkaan eteenpäin ohjaamiseksi. Tietoa on oltava tarpeeksi, että lukijan on helpompi käyttää opasta. Puutteelliset tiedot tekstissä voivat aiheuttaa väärinymmärryksiä. (Kankaanpää & Piehl 2011, 80-81.) Pyrimme pitämään palveluiden tuottajien kuvaukset selkeinä ja aikaakestävinä. Vältimme päivämäärien merkitsemistä kuvauksiin, jotta tieto ei vaatisi jatkuvaa päivitystä. Kuvauksiin lisättiin lisätietoja varten palveluiden tuottajien internet-sivuille vievä linkki ja yhteyshenkilön puhelinnumero.

Opinnäytetyön tavoitteena on tehdä palveluopas, jossa esitellään Lahden alueen maahanmuuttajille suunnattuja palveluja. Palveluoppaan on

tarkoitus olla työkaluna Ohjaamo Lahden henkilökunnalle, jotta maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden ohjaus olisi helpompaa.

Palveluopas sai alkusysäyksen toisen opinnäytetyöntekijän viimeisen harjoittelun aikana, jolloin hän järjesti Ohjaamo Lahden tiloissa Maahanmuuttajien iltapäivä -tapahtuman. Tapahtumassa oli esillä Lahden alueella toimivia maahanmuuttajille palveluita tarjoavia tahoja. Kävijöitä oli runsaasti ja tapahtuman jälkeen Ohjaamo Lahdessa kävi aiempaan verrattuna enemmän maahanmuuttajataustaisia asiakkaita. Lahdessa oli syksyllä 2016 vielä kolme vastaanottokeskusta, joista osa myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneista muutti Lahteen (Etelä-Suomen Sanomat 2017). Oli odotettavissa, että maahanmuuttajataustaisia asiakkaita tulisi jatkossa olemaan enemmän ja palveluopas tehtiin Ohjaamo Lahden työntekijöille työkaluksi helpottamaan maahanmuuttajien ohjaamista.

Oppaaseen koottiin Lahdessa toimivia kotouttamista edistäviä palveluja. Palvelut rajattiin maahanmuuttajan alkuvaiheen tarpeita ajatellen eli pääpaino on kielen oppimisessa ja yhteiskuntaan integroitumisessa. Oppaassa on mukana 22 palveluntarjoajaa sekä lyhyt esittely Ohjaamo Lahdesta, joka on opinnäytetyön toimeksiantaja. Ohjaamo Lahden esittely lisättiin oppaaseen, koska Ohjaamo Lahti aikoo jakaa palveluoppaan muidenkin kuin vain omien työntekijöidensä käyttöön.

Oppaaseen otettiin mukaan myös esimerkiksi Avainsäätöön Poveria-hanke, joka ei ole profiloitunut maahanmuuttajien palveluksi, mutta johon myös maahanmuuttajat ovat tervetulleita. Poveria-hanke on nuorten aikuisten sosiaalisia taitoja, arjen hallintaa ja osallistumismahdollisuuksia vahvistava hanke.

Kokosimme ensin palveluoppaaseen Maahanmuuttajien iltapäivä -tapahtuman keskeiset palveluntarjoajat. Oppaaseen teimme jokaisesta palveluntarjoajasta lyhyehkön esittely siitä, minkälaisesta toiminnasta on kyse. Lisäksi halusimme jokaisen palveluntarjoajan esittelyn lisäksi yhteystiedot henkilölle, jolta voisi asiakkaan kanssa tarvittaessa helposti ja nopeasti kysyä lisätietoja. Pyrimme välttämään päivämääriä

esittelyteksteissä, jotta tieto ei vaatisi jatkuvaa päivitystä. Sen sijaan liitimme linkin kunkin palveluntarjoajan kotisivuille, joista voisi tarpeen tullen varmistaa ajankohtaiset asiat. Lähetimme aikaansaamamme oppaan kaikille siinä mukana oleville, jotta he saivat tarkistaa tietonsa ja ennen kaikkea, jotta saimme kaikilta luvan julkaista heidän esittelyn oppaassa. Lisäksi saimme paljon hyödyllisiä vinkkejä meille vielä tuntemattomista maahanmuuttajien parissa työskentelevistä tahoista, joita voisimme oppaaseen lisätä.

Palveluoppaan teko oli yllättävän pitkä prosessi. Se vaati lukemattoman määrän sähköpostiviestejä palveluntarjoajille, tiedonetsintää sekä tietysti myös valtavasti tekstinmuokkausta. Palveluntarjoajien määrä tuplaantui siitä, mitä se oli Maahanmuuttajien iltapäivä -tapahtuman jäljiltä. Saimme muun muassa Alueellisen integraatiopisteen Alipin palveluohjaajalta tietoa useista maahanmuuttajien parissa työtä tekevästä tahosta, joista valitsimme palveluoppaamme rajauksiin sopivat palvelut. Myös aivan uusia hankkeita oli käynnistynyt ja käynnistyi oppaan teon aikaan. Uusien hankkeiden mukaanottamisella halusimme lisätä palveluoppaan ajan hermolla olemista ja tuoreutta.

5.3 Palaute palveluoppaasta

Palveluopas on saanut innostuneen vastaanoton ja palveluntarjoajat ovat lähteneet hyvin mukaan oppaaseen. Esimerkiksi Lahden Ammattikorkeakoulun, Koulutuskeskus Salpauksen ja Lahden kansanopiston yhteisen OSSI-hankkeen työntekijät ilahtuivat palveluoppaamme hyödynnettävyydestä myös heidän työssään. Toiveita palveluoppaan hyödyntämisestä omassa työssä tuli usealta oppaanteossa mukana olleelta ja Ohjaamo Lahti -hankkeen kanssa on sovittu palveluoppaan laajemmasta jaosta. Palveluopas lähetetään kaikille siinä mukana oleville palveluntarjoajille opinnäytetyön julkaisuseminaarin jälkeen ja se on tämän jälkeen vapaasti palveluntarjoajien hyödynnettävissä. Saamamme palautteen perusteella palveluopas tulee tarpeeseen ja sen valmistumista odotetaan. Maahanmuuttajien parissa

työskentelevät ovat olleet kanssamme samaa mieltä siitä, että palvelujen hajanaisuus ja siitä johtuva palveluista tietämättömyys ovat olleet ongelma. Tekemämme palveluopas puuttuu tähän ongelmaan kokoamalla palvelut yksien kansien väliin ja helpottamalla asiakkaiden auttamista oikean palvelun piiriin.

6 POHDINTA

Molemmille opinnäytetyöntekijöille oli tärkeää, että aihe on mielenkiintoinen, jotta pitkän opinnäyteprosessin jaksaa kulkea kyllästymättä läpi. Toisella opinnäytetyöntekijällä on kokemusta maahanmuuttajien parissa työskentelystä, mikä helpotti etenkin palveluoppaan teon alkuvaiheessa. Toisaalta se, ettei toisella ole kokemusta maahanmuuttajatyöstä, piti katsontakannan avoimena ja tuoreena.

Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia palveluoppas Lahden maahanmuuttajille suunnatuista kotoutumista edistävästä palveluista. Palveluoppaaseen koottiin 22 palveluntarjoajan esittely sekä lisäksi lyhyt kuvaus Ohjaamo Lahti -hankkeesta. Palvelut esittelevät kattavasti maahanmuuttajien kotoutumista edistäviä palveluja. Mukana on niin kotoutumiskoulutusta, suomen kielen opetusta kuin työelämävalmiuksia vahvistavia hankkeita. Saavutimme opinnäytetyöllemme asettamamme tavoitteen. Opinnäytetyön tarkoituksena oli edistää Ohjaamo Lahden työntekijöiden valmiuksia ohjata maahanmuuttajataustaisia asiakkaita. Käyttämällä tekemäämme palveluopasta työntekijöiden on helpompi löytää maahanmuuttajille suunnattuja kotoutumista edistäviä palveluntarjoajia, joten tarkoitus valmiuksien edistämisestä toteutuu.

Palveluoppas on tarkoitettu työntekijöiden käyttöön helpottamaan maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden ohjausta. Pohdimme palveluoppaan kääntämistä useammalle kielelle, jotta palveluoppaan voisi jakaa myös asiakkaiden luettavaksi. Lisäksi myös suomenkielinen teksti tulisi muokata selkokielelle. Minna Hallikainen (2011, 84-85) toteaa tutkimuksessaan, että suomenkieliset esitteet koetaan vaikeaselkoisina ja niiden kehittäminen selkokielisemmäksi olisi tarpeellista. Tutkimuksessa tuli ilmi myös kaupungin roolin tärkeys ylläpitää ja päivittää tuotettuja materiaaleja.

Jo opinnäytetyöprosessin aikana saimme paljon hyvää palautetta palveluoppaasta ja sen tarpeellisuudesta. Pidämme tärkeänä sitä, että

teimme palveluoppaan, joka on tarpeellinen ja tulee hyödyttämään ohjaustyössä. Olemme toimeksiantajan kanssa pohtineet, olisiko luonnollisempaa antaa palveluoppaan päivittämisen vastuu sellaiselle taholle, joka työskentelee lähtökohtaisesti maahanmuuttajien parissa. Tämä antaisi myös palveluoppaалlemme laajempaa näkyvyyttä ja sen käytettävyys ulottuisi laajemmalle.

Prosessin aikana pohdimme rajausta maahanmuuttajapalveluihin ja niin sanottuihin tavallisiin sosiaalipalveluihin. Jäimme pohtimaan, missä vaiheessa maahanmuuttaja siirtyy käyttämään valtaväestön kanssa samoja palveluja. Vedetäänkö raja kielitaidon, maassaoloajan vai jonkun muun määrittävän tekijän mukaan? Esimerkiksi Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän maahanmuuttajapalveluissa asiakkuus kestää enintään kolme vuotta, jonka jälkeen asiakas siirtyy tarvittaessa niin sanottuihin peruspalveluihin. Kielen oppiminen ja kotoutuminen ylipäätään ovat kuitenkin hidas prosessi, jossa jokainen etenee omaa tahtia. Toinen voi oppia kielen esimerkiksi jo vastaanottokeskuksessa odottaessaan turvapaikkapäätöstä, toinen voi arastella vieraan kielen käyttämistä ja vieraaseen kulttuuriin tutustumista vuosikausia.

Meitä puhutteli myös ajatus siitä, milloin maahanmuuttaja lakkaa olemasta maahanmuuttaja? Kutsutaanko kaksitoista vuotta Suomessa asunutta henkilöä edelleen maahanmuuttajaksi, vaikka hän osaa kielen ja on Suomen kansalainen? Eihän Helsinkiin muuttaneita pohjanmaalaisiakaan kutsuta pohjalaisiksi. Tarvitseeko sitä korostaa, että ihminen on muuttanut tänne jostain tietystä maasta. (Erkko, West & Viljakainen 2011, 56.)

Kotoutumiseen varmasti vaikuttaa moni asia kuten se, onko kotoutujalla perhettä. Lapset oppivat uusia tapoja ja uusia kieliä aikuisia helpommin ja he voivat edesauttaa vanhempiensa kotoutumista. Lasten kautta pääsee myös osalliseksi koulumaailmaan, jossa täytyy kommunikoida opettajien ja ehkä toisten vanhempienkin kanssa. Yksin asuessaan vastuu sosiaalisen verkoston luomisesta on täysin omilla harteilla.

6.1 Jatkokehittämisehdotukset

Maahanmuuttajien kotoutuminen on ajankohtainen aihe ja varmasti monen opinnäytetyöntekijän ajatuksissa on tarttua aiheeseen.

Jatkokehittämisehdotuksena voisi olla tutkia sitä, miten kauan esimerkiksi pakolaisena Suomeen tullut henkilö käyttää kotoutumista edistäviä palveluja ja mikä merkitys näillä palveluilla henkilölle on. Mielenkiintoista olisi myös tutkia, miten maahanmuuttajat kokevat sosiaalialan ammattilaisten osaamisen ohjaustilanteissa. Huomioidaanko ohjauksessa esimerkiksi kielitaidon eroavaisuudet perheen sisällä, vai luovutaanko tulkin käytöstä, jos yksi perheenjäsenistä ymmärtää ja puhuu suomea?

6.2 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimusetiikan näkökulmasta hyvän tieteellisen käytännön keskeisiä lähtökohtia ovat rehellisyyden, yleisen huolellisuuden, avoimuuden ja vastuullisuuden noudattaminen. Tutkijat huolehtivat tutkimusluvan hankinnasta. Tutkijat ottavat muiden tutkimukset asianmukaisella tavalla huomioon ja viittaavat heidän tutkimuksiin niitä käyttäessään.

(Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012-2014a.)

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ovat tutkimuksia ja tutkimuksen tekijöinä olemme noudattaneet Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisemia hyvän tieteellisen käytännön menettelytapoja. Olemme myös selvittäneet tarvittavat luvat toimeksiantajalta. Opinnäytetyöllämme on kaksi tekijää, mikä on mahdollistanut dialogisen työskentelyn ja poistanut omia mielipiteitä ohjaamasta työskentelyä.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut ohjeen Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen Suomessa, joita kaikessa tutkimuksessa tulee noudattaa. Ihmistieteissä tutkimuseettiset periaatteet liittyvät tutkittavan itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen, vahingoittamisen välttämiseen sekä yksityisyyteen ja tietosuojaan.

(Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012-2014b.)

Opinnäytetyöprosessissa eettisyys näkyy avoimuutena. Prosessi on

tarkasti kuvattu ja valmis opinnäytetyö julkaistaan Theseuksessa. Lisäksi opinnäytetyön tuotoksesta kirjoitetaan artikkeli julkaistavaksi Lahden ammattikorkeakoulun verkkolehti Lahtisessa. Opinnäytetyön tuotoksena syntynyt palveluopas lähetetään opinnäytetyön toimeksiantajan suostumuksella julkaisuseminaarin jälkeen sähköisesti kaikille niille toimijoille, joiden palveluja oppaassa on esitelty.

Luottamus ja yhteistyö palveluntuottajien kanssa on huomioitu opinnäytetyöprosessissa. Olemme oppaan tekemisessä olleet mahdollisimman avoimia yhteistyössä maahanmuuttajille koulutus- ja työelämän palveluita tuottavien tahojen kanssa. Olemme laatineet oppaan nojautuen niihin tietoihin, joita palveluntuottajat ovat meille antaneet sähköpostitse. Mahdolliset teksteihin tehdyt muokkaukset olemme tehneet asiasisältöjä muuttamatta ja niitä vääristelemättä. Palveluopas jaetaan maahanmuuttajien parissa töitä tekeville toimijoille. On siis eettisesti tärkeää, että palveluoppaan käyttäjät voivat luottaa siihen, että olemme tekstin kirjoittajina arvostelukykyisiä, rehellisiä ja tieteen normit hallitsevia. Olemme palveluoppaan laatimisen prosessia kuvatessamme pyrkineet osoittamaan, millä tavalla palvelun tuottajat ovat osallistuneet palveluoppaan sisällön ja tekstin laatimiseen. (Vrt. Kinnunen & Löytty 2006, 342-343.)

Tutkimuksen teon pääperiaatteita on se, että tutkimukseen osallistujat saavat riittävästi tietoa tutkimuksesta, jotta voivat tehdä päätöksen tutkimukseen osallistumisesta. Lisäksi tarvittavilta tahoilta pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta. (Mäkelä 2006, 364.) Kaikki palveluntuottajatahot Lahdesta ovat osallistuneet oppaan tekoon vapaaehtoisesti. He ovat saaneet tietoa tutkimuksestamme ennen kuin he lähettivät meille materiaalia tarjoamistaan palveluista. Kerroimme palveluntarjoajille, mihin tarkoitukseen tiedot tulevat. Samalla pyysimme suostumuksen tietojen julkaisuun oppaassa. Myös se, että palveluntuottajat lähettivät meille aineistoa opasta varten, oli merkki suostumuksesta osallistua oppaan tekoon. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeen mukaan suostumuksen voi antaa joko suullisesti tai kirjallisesti. Myös tutkittavan käyttäytymisestä voi olla pääteltävissä

hänen suostuneen tutkimukseen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012-2014b.)

LÄHTEET

Alitolppa-Niitamo, A., Kerkkänen, H., Lee, M., Novitsky, A., Säävälä, M. & Zandkarimi, M. 2014. Puhutaan kotoutumisesta. Ryhmänohjaajan opas. Helsinki: Oy Fram AB.

Alipi 2016. Alueellinen integraatiopalvelupiste Alipi. [viitattu 30.12.2016]
Saatavissa: <http://www.alipi.fi/index.php>

Anis, M. 2013. Sosiaalityö ja maahanmuutto. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto ry, 147-161.

Erkko, T., West, K. & Viljakainen, S. 2011. Muualta Suomeen muuttaneiden perheiden sosiaaliohjaus - yleistä ja erityistä. Teoksessa Kaljonen, P. & Martinheikki-Kokko, K. (toim.): Osallistava monikulttuurinen sosiaaliohjaus, 56. [viitattu 24.3.2017] Saatavissa:
http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Julkaisutoiminta/Julkaisusarjat/TAITO/PDF/245366_METROPOLIA_TAITO2.pdf

Etelä-Suomen Sanomat 2017. Lahden hyvä asuntotilanne houkuttelee turvapaikan saaneita - uusia asukkaita vajaa 500. Artikkelijulkaistu 13.2.2017. [viitattu 7.3.2017] Saatavissa:
<http://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/art2345051>

Hallikainen, M. 2011. Maahanmuuttajat suomalaisen palvelujärjestelmän asiakkaina ”Hukassa olemisen tunne on suurin silloin, kun ei tiedä mitä pitäisi kysyä”. [viitattu 19.3.2017] Saatavissa:
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/26407/Hallikainen_Minna.pdf?sequence=1

Hammar-Suutari, S. 2009. Asiakkaana erilaisuus – Kulttuurien välisen viranomaistoiminnan etnografia. [viitattu 19.3.2017] Saatavissa:
http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-219-303-2/urn_isbn_978-952-219-303-2.pdf

Ihalainen J. & Kettunen T. 2016. Turvaverkko vai trampoliini, sosiaaliturvan mahdollisuuden. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Infopankki 2015. Kotoutuminen Suomeen. [viitattu 18.3.2017] Saatavissa: <http://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/maahanmuuttajana-suomessa/kotoutuminen-suomeen>

Kankaanpää, S. & Piehl, A. 2011. Tekstintekijän käsikirja: opas työssä kirjoittaville. Helsinki: Suomen yrityskirjat Oy.

Kinnunen, M. & Löytty, O. 2006. Reilua julkaisutoimintaa. Teoksessa Hallamaa, J., Launis, V., Lötjönen, S. & Sorvali, I. (toim.): Etiikkaa ihmistieteille. Suomalaisen kirjallisuuden seura. 334-346.

Lahti, L. 2014. Monikulttuurinen työelämä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010. Annettu Helsingissä 30.12.2010.

Lasonen, J., Teräs, M., Oksanen, M., Kärkkäinen, K. & Hakala, K. 2013. Materiaalia maahanmuuttotyötä tekeville ja heidän kouluttajilleen. Oppimisen ja onnistumisen elämyksiä muuttuvassa monikulttuurisessa maailmassa. [viitattu 14.3.2017] Saatavissa: <https://ktl.jyu.fi/julkaisut/julkaisuluettelo/julkaisut/2013/F030.pdf>

Maahanmuuttovirasto 2017. Maahanmuuttovirasto muutoksen keskellä: Takana hurja vuosi – edessä kasvu maahanmuuton supervirastoksi. Lehdistötiedote. [viitattu 30.12.2016] Saatavissa: http://www.migri.fi/medialle/tiedotteet/lehdistotiedotteet/lehdistotiedotteet/1/0/maahanmuuttovirasto_muutoksen_keskella_takana_hurja_vuosi_edessa_kasvu_maahanmuuton_supervirastoksi_71143

Martikainen, T. & Tiilikainen, M. 2007. Maahanmuuttajanaiset: Käsitteet, tutkimus ja haasteet. Teoksessa Martikainen, T. & Tiilikainen, M. (toim.): Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Väestöliitto. [viitattu 19.3.2017] Saatavissa: <http://vaestoliitto-fi->

bin.directo.fi/@Bin/a6d562cfc5d207a079fc9ec59ca3e7ba/1490375817/application/pdf/386433/Maahanmuuttajanaiset_e.pdf

Mäkelä, K. 2006. Sosiaalitutkimuksen eettinen sääntely. Teoksessa Hallamaa, J. & Launis, V. & Lötjönen, S. & Sorvali, I. (toim.): Etiikkaa ihmistieteille. Suomalaisen kirjallisuuden seura. 360-378.

Märsynaho, M. 2016. Sosiaalityöntekijöiden käsityksiä maahanmuuttajien kanssa tehtävän työn haasteista. [viitattu 22.3.2017] Saatavissa: <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62326/M%C3%A4rsynaho.Minna.pdf?sequence=2>

Opetushallitus 2016. Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajakoulutus vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. [viitattu 14.3.2017] Saatavissa: http://www.oph.fi/download/175779_maahanmuuttajat_ja_maahanmuuttajakoulutus_vapaan_sivistystyon_oppilaitoksiss.pdf

Perustuslaki 731/1999. Annettu Helsingissä 11.6.1999.

Pohjola, R. 2016. Nuorten maahanmuuttajien kotoutuminen: etnografinen tutkimus kotoutumisen haasteista, mahdollisuuksista ja toiveista. Yhteiskuntapolitiikan Pro Gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Puukari, S. & Korhonen, V. 2013. Monikulttuurinen ohjaus kotoutumista tukevassa työssä. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto ry, 32-47.

Päijät-Hämeen liitto 2015. Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelma 2016-2020. [viitattu 14.3.2017] Saatavissa: <http://www.paijat-hame.fi/wp-content/uploads/2016/04/Maahanmuutto-ohjelma2016-2020.pdf>

Pöyhönen, S., Tarnanen, M., Vehviläinen, E-M., Virtanen, A. & Pihlaja, L. 2010. Osallisena Suomessa. Kehittämissuunnitelma maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. [viitattu 17.3.2017] Saatavissa:

<http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>

Saukkonen, P. 2013. Erilaisuuksien Suomi. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ.

Ulkomaalaislaki 301/2004. Annettu Helsingissä 30.4.2004.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016. Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus. Käsitteet. [viitattu 27.10.2016] Saatavissa:

<https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/vaestoryhmat/kasitteet>

Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestö kielen mukaan sekä ulkomaan kansalaisten määrä ja maa-pinta-ala alueittain 1980 – 2015. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu 18.3.2017] Saatavissa:

http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__vaerak/060_v_aerak_tau_107.px/table/tableViewLayout1/?rxid=5e119e6e-cdf9-4cb4-982d-baef05d8612e

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012-2014a. Hyvä tieteellinen käytäntö. [viitattu 24.3.2017] Saatavissa: <http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanta>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012-2014b. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimat eettiset periaatteet. [viitattu 18.3.2017]

Saatavissa: <http://www.tenk.fi/fi/eettinen-ennakkoarviointi-ihmistieteiss%C3%A4/eettiset-periaatteet>

Työ- ja elinkeinoministeriö. Kotouttaminen.fi -Työ ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu. [viitattu 23.11.2016] Saatavissa:

<http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/lainsaadanto/ulkomaalaislaki>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2013b. Maahanmuuttajabarometri 2012. [viitattu 14.3.2017] Saatavissa:

http://www.kotouttaminen.fi/files/39043/Maahanmuuttajabarometri2012_11_2013.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö 2013c. TE-palvelut: Maahanmuuttajien kotoutumispalvelut [viitattu 30.12.2016] Saatavissa: http://te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/tukea_tyollistymiseen/kotoutumispalvelut/alkukartoitus/index.html

Työ- ja elinkeinoministeriö 2014. Kotouttaminen.fi. Keskushallinto: Ministeriöt ja virastot. [viitattu 23.3.2017] Saatavissa: <http://kotouttaminen.fi/keskushallinto>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2016. Kotouttamisen hallinto ja toimijat. Kotoutumista edistetään yhteistyössä [viitattu 30.12.2016] Saatavissa: <http://tem.fi/kotouttamisen-hallinto-ja-toimijat>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2013a. Tervetuloa Suomeen -opas [viitattu 18.3.2017] Saatavissa: <http://epaper.edita.fi/tem/perustietoasuomesta/fi/swf/>

Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Väestöliitto 2017. Maahanmuuttajien määrä. [viitattu 23.3.2017] Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/maahanmuuttajat/maahanmuuttajien-maara/

LIITTEET

Maahanmuuttajien kotoutumista edistävät palvelut Lahdessa

Maiju Kolila ja Kirsi Muhli
LAMK 7.4.2017

Sisällysluettelo

Alueellinen integraatiopalvelupiste Alipi	3
Lahden kaupungin maahanmuuttajapalvelut	5
TE-Toimiston kotoutumispalvelut.....	6
Lahden monikulttuurikeskus Multi-Culti	7
Lahden seurakuntayhtymä	8
Monitoimikeskus Takatasku	10
Lahden kansanopisto	11
Lahden yhteiskoulun aikuislukio	14
Wellamo-opisto.....	15
Koulutuskeskus Salpaus.....	16
Arffman Consulting	18
Luetaan yhdessä-opintoryhmä	19
LIIRA, Liikettä ilman rajoja -hanke	20
Minun Suomi.....	21
OSSI – Osaaminen esiin.....	22
TyöPolku-hanke	23
Tiedon Taidot -hanke.....	25
Poveria-hanke	26
Yhessä Lahessa -hanke	28
Kaupunkikylä 2025 -hanke	29
Vamos Lahti	30
NIPA - nivelvaiheen palvelumalli kotoutumisen tueksi	31
Ohjaamo Lahti.....	33

ALUEELLINEN INTEGRAATIOPALVELUPISTE ALIPI

Palvelupiste on tarkoitettu kaikille maahanmuuttajille riippumatta Suomeen muuton syistä tai asumisajasta. Palvelualueeseen kuuluu koko Päijät-Häme sekä Iitti, Pukkila ja Myrskylä. Alipi tarjoaa henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta:

- *arkielämään liittyvissä asioissa, kuten työ, asuminen, sosiaaliturva ja koulutus*
- *maahanmuuttoon liittyviin asioihin, kuten rekisteröityminen ja lupa-asiat*
- *maahanmuuttajien oikeuksiin ja velvollisuuksiin (esim. lainsäädäntö)*
- *suomalaisen yhteiskunnan viranomaisjärjestelmästä ja palveluista*
- *muihin arkielämän pulmatilanteisiin*

Lisäksi palvelemme alueen viranomaisia, työnantajia, oppilaitoksia ja muita työssään maahanmuuttajia kohtaavia, jotka tarvitsevat konsultaatioapua maahanmuuttoasioissa.

Tulkki järjestyy tarvittaessa, ilmoitathan tarpeesta etukäteen.

Asiakasohjausyksikkö Siiri

Vapaudenkatu 23 B (katutaso), 15140 Lahti

alipi@lahti.fi

Lisätietoja

Maahanmuuttotyön asiantuntija **Anne Saloranta** (suomi, ruotsi, englanti), puh: 050 539 1639, anne.saloranta@lahti.fi

Palvelusihteeri **Nasi Ekholm** (suomi, venäjä, georgia)

puh. 050 539 1604, nasi.ekholm@lahti.fi

Palveluohjaaja **Johanna Saari** (suomi, englanti, venäjä)

puh. 050 539 1649, johanna.saari@lahti.fi

Palveluohjaaja **Jenni Korjus** (suomi, englanti, venäjä, espanja)

puh. 050 539 1650, jenni.korjus@lahti.fi

<http://www.alipi.fi/>

www.facebook.com/groups/alipi

LAHDEN KAUPUNGIN MAAHANMUUTTAJAPALVELUT

Maahanmuuttajapalveluiden asiakkaita ovat kiintiöpakolaiset ja myönteisen oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat, jotka ovat muuttaneet ja rekisteröityneet lahtelaisiksi.

Maahanmuuttajapalveluiden asiakas voi olla kolmen ensimmäisen vuoden ajan.

Maahanmuuttajapalvelut huolehtivat asiakkaiden kuntaan vastaanottamisesta, palveluihin perehdyttämisestä ja ohjaamisesta, kriisitilanteissa tukemisesta ym. kotoutumiseen liittyvistä asioista.

Lisätietoja

Sosiaalikeskus, Vapaudenkatu 23 A, 4. krs, 15140 Lahti

neuvonta (03) 818 3209

maahanmuuttajapalvelut@lahti.fi

Palveluneuvonta avoinna ma-pe klo 9-15.30,

sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien tapaamiset ajanvarauksella.

TE-TOIMISTON KOTOUTUMISPALVELUT

TE-toimiston kotoutumispalvelut auttavat Suomeen muuttanutta kotoutumaan ja työllistymään. TE-toimisto antaa apua työnhakuun sekä tarjolla on laaja palveluvalikoima, jonka avulla työllistymistä voidaan tukea.

Näitä alkuvaiheen kotoutumispalveluita ovat:

- *Ohjaus- ja neuvontapalvelut*
- *Alkukartoituksen tekeminen*
- *Kotoutumissuunnitelman tekeminen*
- *Kotoutumiskoulutus*

Lisätietoja

kotoutumispalveluiden asiantuntija **Juho Ålander**

juho.alander@te-toimisto.fi

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti

puh. 0295 025 500 (klo 9-16.15)

<http://www.te->

[palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/tukea_tyollistymiseen/kotoutumispalvelut/index.html](http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/tukea_tyollistymiseen/kotoutumispalvelut/index.html)

LAHDEN MONIKULTTUURIKESKUS MULTI-CULTI

Lahten nuorisopalveluiden osana toimiva Multi-Culti on kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan keskus. Se on kaikille avoin ja toimintaan voi osallistua kuka tahansa, oli sitten kantaväestöä tai maahan muualta muuttanut.

Multi-Cultissa voi esimerkiksi viettää aikaa tai tulla tutustumaan uusiin ihmisiin. Sieltä löytyy muun muassa monikielinen kirjasto, lasten leikkihuone, esitteitä, pelejä, informaatiota ja televisio.

Tarjolla on kaikille avointa, pääsääntöisesti maksutonta toimintaa

- *Opintoryhmiä ja harrastustoimintaa*
- *Luentotilaisuuksia ja kursseja*
- *Kulttuuritapahtumia, erilaisia juhlia ja retkiä*
- *Kansainvälisyys-, asenne- ja yhdenvertaisuuskasvatusta*

Multi-Cultin henkilökunta on parhaiten tavattavissa

ti-to klo 9.00–16.00, pe klo 9.00–14.00

Keskus on avoinna myös iltaisin ja viikonloppuisin erillisen ohjelman mukaisesti.

Päijänteenkatu 1, Lahti, toimisto puh. 050 398 5656

Lisätietoja

Toiminnanohjaaja **Pirkko Hämäläinen** puh. 050 387 8795,
pirkko.hamalainen@lahti.fi

Nuorisonohjaaja **Irene Lüders** puh. 050 518 4499,
irene.luders@lahti.fi

<http://www.lahti.fi/multi-culti>

www.facebook.fi/monikulttuurikeskusmulticulti

LAHDEN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Maahanmuuttajatyön tehtävänä on edistää kristinuskoon perustuvaa oikeudenmukaisuutta, osallisuutta ja lähimmäisenrakkautta yksilöiden elämässä, yhteiskunnassa ja koko maailmassa. Se tukee erilaisia perheitä sekä yksilöitä, jotka kaipaavat apua maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyviin haasteisiin. Maahanmuuttajatyö palvelee kaikkia maahanmuuttajia riippumatta heidän uskontokunnastaan tai maahanmuuttotavastaan.

Lisätietoja

Maahanmuuttajatyöntekijä, diakonissa **Jaana Hongisto**

puh. 044 719 1263, jaana.s.hongisto@evl.fi

Vastaanotto Diakoniakeskuksessa, Vapaudenkatu 6, ke klo 9.00–11:45 ja to klo 12.30–15.00, vain ajanvarauksella. Varaa aika Diakoniakeskuksesta.

- *Vastaanotto ja kotikäyntityö, sielunhoitotyö, kriisi- ja perhetyö*
- *Taloudellinen tuki ja neuvonta*
- *Retki- ja leiritoiminta*
- *Ryhmätoiminta*
- *Tukihenkilötoiminta*
- *Laaja verkostoyhteistyö*
- *monikulttuuriset Tuomasmessut ja Maailmojen messut*

Paluumuuttajatyöntekijä **Olga Saarenmaa**

puh. 044 719 1487, olga.saarenmaa@evl.fi

Vastaanotto Diakoniakeskus, Vapaudenkatu 6, to klo 12.15–15.00

- *Vastaanotto ja kotikäyntityö sekä sielunhoitotyö*
- *Venäjänkielinen rippikoulutyö ja muu seurakuntatyö*
- *Retki- ja leiritoiminta*
- *Ryhmätoiminta*

<http://www.lahdenseurakunnat.fi/osallistu/international-work>

MONITOIMIKESKUS TAKATASKU

Monitoimikeskus Takatasku on Lahden seurakuntayhtymän, Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän ja Lahden kaupungin ylläpitämä toimintakeskus, palvelutyöpaja. Keskeistä palveluiden tuottamisessa on tuottaa syrjäytymistä ehkäiseviä palveluita sekä edistää työllisyyttä. Monitoimikeskus Takataskun toiminta-ajatukseseen kuuluu yhteisöllisyyden edistäminen, työnantajayhteistyön kehittäminen, syrjäytymisen ehkäisy, työllisyyden edistäminen työpajatoiminnan ja työvalmennuksen keinoin sekä edullisten ja hyvinvointia edistävien palveluiden tarjoaminen kävijäasiakkaille.

Monitoimikeskus Takataskun kohderyhmäasiakkaina ovat työvalmennuksessa olevat työntekijäasiakkaat sekä kävijäasiakkaat. Takatasku tarjoaa työkokeilu-, tukityö- ja vapaaehtoistyöpaikkoja sekä mahdollisuuden osallistua kuntouttavaan työtoimintaan. Työtehtäviä voi olla keittiössä, toimistossa, siivouksessa, atk-koulutuksessa ja vapaa-ajanohjauksessa. Maahanmuuttajat pääsevät Takataskussa tutustumaan suomalaiseen työkuulttuuriin. Takataskun työkieli on suomi.

Lisätietoja

Toimintakeskuksen johtaja **Olli Kopo**

puh. 040 721 1440

Työvalmennuspäällikkö **Virpi Mandelin**

puh. 040 074 4494

<http://www.takatasku.net/>

LAHDEN KANSANOPISTO

Lahden kansanopistolla on yli 20 vuoden kokemus suomen kielen ja kulttuurin opetuksesta maahanmuuttajille. Kansanopisto on luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien koulutuksen ja aikuisten perusopetuksen erityisosaja Lahdessa. Opetusta tarjotaan monikulttuurisessa, tasa-arvoisessa ja kannustavassa ilmapiirissä.

Kotoutumiskoulutus

- *16 vuotta täyttäneille luku- ja kirjoitustaitoisille (etusijalla opiskelijavalinnassa ovat 16 - 25-vuotiaat hakijat)*
- *sopii hakijalle, jonka suomen kielen taito ei riitä jatko-opintoihin eikä työelämään Suomessa*
- *kestää yhden lukuvuoden*
- *tarjoaa suomen kielen opetuksen lisäksi tietoja ja taitoja suomalaisessa yhteiskunnassa elämiseen sekä asioiden hoitamiseen*

http://www.lahdenkansanopisto.fi/fi/opintolinjat/maahanmuuttaja-koulutus/suomen_kieli_ja_kulttuuri_kotoutumiskoulutus

Aikuisten perusopetus maahanmuuttajille

- *eli peruskoulu (lukutaitovaihe, alkuvaihe ja päättövaihe)*
- *oppivelvollisuuden ylittäneille, joilla peruskouluopinnot ovat jääneet kesken tai niitä ei ole aloitettu ollenkaan kotimaassa tai muualla*
- *HUOM! opiskelija voi suorittaa yksivuotisen lukutaitovaiheen, jos hän on luku- ja kirjoitustaidoton (korvaa vanhan luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen)*
- *alkuvaihetta eli peruskoulun alakoulua voi käydä 1-2 vuotta, jos tarvitsee perustietoja ja taitoja selvitäkseen perusopetuksen päättövaiheesta*
- *päättövaiheen voi suorittaa 1-2 vuodessa, jonka päätteeksi saa peruskoulun päättötodistuksen*
- *aiemmat opinnot hyväksiluetaan*

- antaa jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen opintoihin
- ei suomen kielen taitotasovaatimusta

http://www.lahdenkansanopisto.fi/fi/opintolinjat/maahanmuuttaja-koulutus/peruskoulu_maahanmuuttajille

Perusopetukseen valmistava koulutus maahanmuuttajille

- yhden lukuvuoden kestävä koulutus
- oppivelvollisuusikäisille, jotka ovat tulleet Suomeen peruskoulun loppuvaiheessa ja jotka aikovat suorittaa peruskoulun (eli aikuisten perusopetuksen)
- valinnat tehdään yhteistyössä Lahden kaupungin maahanmuuttajakoordinaattorin kanssa
- Ei suomen kielen taitotasovaatimusta

http://www.lahdenkansanopisto.fi/fi/opintolinjat/maahanmuuttaja-koulutus/perusopetukseen_valmistava_koulutus_maahanmuuttajille

Luetaan yhdessä -kerho

- * kaksi kertaa viikossa (1,5 h) kokoontuva suomen kielen kerho
- * naisille ja miehille on omat ryhmänsä
- * naisten ryhmään voi tulla lasten kanssa
- * harjoitellaan suomen kieltä opiskelijan tarpeiden mukaan
- * ohjaajina vapaaehtoiset työntekijät

Lisäksi tarjolla on lyhyempiä kursseja, joista lisätietoa löydät täältä

<http://www.lahdenkansanopisto.fi/fi/palvelut/kurssit>

Lisätietoja

maahanmuuttajakoulutuksen koordinaattori **Tiina Muukka**

tiina.muukka@lahdenkansanopisto.fi

puh. 040 838 9309

Lahden kansanopisto

Harjukatu 46, 15100 Lahti

puh. (03) 878 10

<http://www.lahdenkansanopisto.fi/fi/opintolinjat/maahanmuuttaja-koulutus>

LAHDEN YHTEISKOULUN AIKUISLUKIO

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA)

Lahden Yhteiskoulun Aikuislukion LUVA-koulutuksen tavoitteena on lisätä maahanmuuttajien ja vieraskielisten opiskelijoiden mahdollisuuksia päästä lukiokoulutukseen sekä menestyä niissä. Tavoitteena on myös se, että opiskelija hakeutuu valmistavan koulutuksen jälkeen lukioon.

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus:

- *Lisää tietämystä suomalaisesta kulttuurista ja yhteiskunnasta*
- *Lisää opiskelutaitoja*
- *Syventää eri tiedonalojen hallintaa ja vahvistaa tiedonhankintataitoja*
- *Antaa mahdollisuuden tarvittaessa korottaa myös perusopetuksen arvosanoja*

Lahden yhteiskoulun aikuislukio, Kirkkokatu 2, 15110 Lahti

Lisätietoja

aikuislukion rehtori, opinto-ohjaaja **Riitta Yrjänä**

puh. 044 0885 501

koulusihteeri, aikuislukion toimisto **Teija Ruotsalainen**

puh. (03) 876 9050

<http://www.lyk.fi/opiskelemaan/luva/>

WELLAMO-OPISTO

Wellamo-opisto on kansalaisopisto. Kansalaisopistossa kuka tahansa voi opiskella ja harrastaa. Opistossa opetetaan esimerkiksi kieliä, käsityötä ja kuvataidetta, musiikkia, liikuntaa, tanssia ja tietotekniikkaa. Wellamo-opistossa on mahdollista osallistua yleisen kielitutkinnon perus- ja keskitason kokeisiin (YKI). Wellamo-opiston kursseja on Lahden lisäksi Asikkalassa, Hollolassa, Kärkölässä, Myrskylässä, Orimattilassa ja Padasjoella.

Wellamo-opistossa voi Lahdessa opiskella myös suomen kieltä. Opistossa on eripituisia ja eritasoisia suomen kielen kursseja. Kurssien opetuskieli on suomi tai englanti.

Wellamo-opiston kurssit ovat yleensä maksullisia. Tiedot kursseista ja niiden hinnoista löytyy opetusohjelmalehdestä tai opiston Internet-sivulta. Internet-sivuilla kerrotaan myös, miten kursseille ilmoittaudutaan. Lisätietoa kursseista saa Wellamo-opiston toimistosta.

Lisätietoja

Toimisto puh. (03) 814 4734 tai (03) 814 4740

toimisto@wellamo-opisto.fi

Kirkkokatu 16, 15140 Lahti

www.wellamo-opisto.fi

www.wellamonwerkot.fi

KOULUTUSKESKUS SALPAUS

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus (Valma)

Valma-koulutus on tutkintoon johtamatonta ohjaavaa ja valmentavaa koulutusta. Koulutuksen hyväksytysti suorittaneet saavat yhteishaussa 6 lisäpistettä.

Koulutus muodostuu pakollisista opinnoista, jotka ovat ammatilliseen koulutukseen orientoituminen ja työelämän perusvalmiuksien hankkiminen sekä valinnaisista opinnoista opiskelijan valitseman opintopolun mukaan.

Maahanmuuttajaoppijan polku sisältää suomen kielen opintoja sekä työelämään tutustumista ja työelämätaitojen vahvistamista. Myös tällä polulla on mahdollisuus suorittaa tutkintoon johtavan koulutuksen opintoja.

Jos hakijan äidinkieli on muu kuin suomi, hakija saa kutsun kielikokeeseen. Kokeessa varmistetaan, että hakijalla on opiskelua varten tarvittava suullinen ja kirjallinen kielitaito. Kielikokeen hyväksytysti suorittaneet kutsutaan haastatteluun.

Lisätietoja

Opinto-ohjaaja **Tarja L. Mäenpää**

puh. 050 384 3937

Opetusalanpäällikkö **Kaisu Nyman**

puh. 050 526 5870

Opintotoimisto puh. 044 708 1302

<http://www.salpaus.fi/nuoret/hakijalle/valitse-oma-polkusi/perusopetuksen-jalkeisen-koulutuksen-valmistava-haku-valma/sivut/tuote.aspx?pid=3407>

Maahanmuuttajakoulutus

Koulutuskeskus Salpauksen maahanmuuttajakoulutukset tarjoavat mahdollisuuden opiskella suomen kieltä ja suomalaista kulttuuria tai hankkia tietoa suomalaisesta työelämästä. Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen hakeudutaan TE-toimiston kautta. Suomen kielen ja kulttuurin iltaryhmiin ilmoittaudutaan joko netissä tai opintotoimistossa. Mahdollisuus suorittaa myös Yleinen kielitutkinto (YKI) suomen kielestä (keskitaso).

Tarkempi ohjelma Salpauksen sivuilta alla olevasta linkistä. Koulutuskeskus Salpauksesta on mahdollisuus tilata myös räätälöityä suomen kielen yksityis- ja pienryhmäopetusta.

Lisätietoja

Opintotoimiston asiakaspalvelupiste on osoitteessa
Svinhufvudinkatu 10

Opintosihtööri **Taru Kontula**, puh. 044 708 0071

- *maanantaina Svinhufvudinkatu 13*
- *tiistai-perjantai Svinhufvudinkatu 10*

Opetusalanpäällikkö **Kyllike Ladva**, puh. 044 708 0288

<http://www.salpaus.fi/maahanmuuttajakoulutus/aikuisten-koulutus/koulutustarjonta/Sivut/default.aspx>

ARFFMAN CONSULTING

Arffman Consulting Oy järjestää maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta Lahdessa. Arffman Consulting Oy on järjestänyt kotoutumiskoulutusta vuodesta 1998 lähtien koko Suomen alueella ja on tällä hetkellä yksi suurimmista maahanmuuttajakoulutuksen järjestäjistä Suomessa. Lahdessa Arffman Consulting Oy on toiminut vuodesta 2000 lähtien. Koulutuskeskus sijaitsee Askonalueella, Askonkatu 13, Valimotalossa.

Koulutuksissa opiskellaan suomen kieltä ja kulttuuria, yhteiskuntatietoutta, työelämässä tarvittavia taitoja ja ammatillisia valmiuksia. Koulutuksiin hakeudutaan TE-toimiston kautta.

Lisätietoja

Arffman Consulting Oy

toimisto@arfcon.fi

puh. 08 6151 500

LUETAAN YHDESSÄ-OPINTORYHMÄ

Luetaan yhdessä –verkosto on maahan muuttaneiden naisten kotoutumisen tukena. Se tarjoaa vapaaehtoistyönä toteutettua lukutaidon ja suomen kielen opetusta maahanmuuttajanasille. Opetusta tarjotaan eri puolilla Suomea ja se on toiminut jo vuodesta 2004 alkaen. Hankkeesta tuli valtakunnallinen vuonna 2007. **Lahdessa toimii myös kaksi miesten ryhmää.**

Lahden opetusryhmät:

Lahti 1, Lahden Kansanopisto, Harjukatu 46, Puustelli, keskiviikko klo 10.00-12.00 Eeva Honkasalo, eeva.honkasalo@gmail.com

Lahti 2 Lahden Kansanopisto, Harjukatu 46, Puustelli, tiistai klo 18.00-20.00 Kirsti Heikkilä, klheikkila@gmail.com

Lahti 3, *miesten ryhmä* Lahden Kansanopisto, Harjukatu 46, alaluokka, tiistai klo 18.00- 20.00 Pentti Varhama pentti.varhama@gmail.com

Lahti 4, *miesten ryhmä* Lahden Kansanopisto, Harjukatu 46, Takkatupa, tiistai klo 18.00- 20.00 Anneli Einiö anneli.einio@gmail.com

Lisätietoja

Lahden akateemiset naiset ry **Kirsti Heikkilä**

klheikkila@gmail.com

puh. 044 571 0762

<http://www.luetaanyhdessa.fi/>

LIIRA, LIIKETTÄ ILMAN RAJOJA -HANKE

Hankkeen tavoitteena on yhteinen ja kaikille avoin liikuntakulttuuri, yhdenvertaisuus liikuntapalveluiden saatavuudessa sekä maahanmuuttajien osallisuuden ja sosiaalisten suhteiden muodostuminen. Hanketta toteutetaan valtakunnallisen kotouttamisohjelman ja Lahden kaupungin arvojen mukaisesti. Hankkeen toimenpiteet tukevat Lahden kaupungin Terveysliikunnan toimenpideohjelmaan 2015–2020 kirjattuja tavoitteita.

Hanke tarjoaa ohjattua yksilö- ja ryhmäliikuntatoimintaa, lajitunteja, koulutusta, vertaistoimintaa, tapahtumia ja teemapäiviä. Toimintaa järjestetään Lahden kaupungissa.

Hankkeen rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Hanke päättyy keväällä 2019.

Lisätietoja

Lahden kaupungin liikuntapalveluvastaava **Jari Unelius**

puh. 040 702 9236

jari.unelius@lahti.fi

PHLU:n aikuisliikunnan kehittäjä **Keijo Kylänpää**

puh. 040 552 9233

keijo.kylanpaa@phlu.fi

<https://www.lahti.fi/palvelut/liikunta-ja-ulkoilu/ohjattu-liikunta-ja-liikuntaneuvonta/liira-liiketta-ilman-rajoja>

MINUN SUOMENI

Minun Suomi –opintoryhmä on tarkoitettu 17-29 –vuotiaille maahanmuuttajanuorille, kenellä ei ole vielä kokopäiväistä opiskelu- tai työpaikkaa. Ryhmä on osallistujille ilmainen.

Opintoryhmässä opiskellaan suomen kieltä ja tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin toiminnallisissa ryhmätapaamisissa, retkillä tai vierailuilla. Samalla ryhmäläiset saavat tietoa opiskelusta sekä työelämästä. Toimintaa on viikossa 22-25 oppituntia. Perjantaisin tehtäviä tehdään itsenäisesti verkossa.

Ryhmiiin mahtuu 12 osallistujaa ja heidät valitaan mukaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Minun Suomi on Harjulan Settlementin hanke ja se kestää vuoden 2017 loppuun.

Lisätietoja

Noora Mantere

puh. 046 920 2356

noora@harjulan.fi

<http://harjulan.fi/tyoikaiset/hankkeet/minun-suomeni/>

OSSI – OSAAMINEN ESIIN

Hankkeen tavoitteena on edistää Päijät-Hämeen alueen maahanmuuttajataustaisten nuorten työllistymistä ja työelämäyhteyksien kehittymistä. Hankkeen tuloksena syntyy verkostomaisesti toimiva ohjaus- ja koulutusmalli, johon keskeiset toimijat ovat sitoutuneet hankkeen jälkeen.

Hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä ovat maahanmuuttajataustaiset heikossa työmarkkina-asemassa olevat työttömät nuoret ja työttömyysuhan alaiset oppilaitoksista valmistuneet nuoret. Välilliset kohderyhmät ovat jo työssä olevat maahanmuuttajat ja eri organisaatioiden henkilöstö.

ESR-hankkeessa ovat mukana Lahden ammattikorkeakoulu, Koulutuskeskus Salpaus ja Lahden kansanopisto. Kevään 2017 ajan Alipin tiloissa (Vapaudenkatu 23 B, Lahti) toimii OSSI-piste tiistaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 10-14.

Ossi-hanke päättyy 31.1.2018.

Lisätietoja

Marja Kiijärvi-Pihkala, Lahden ammattikorkeakoulu
marja.kiijarvi-pihkala@lamk.fi, puh. 044 708 1830

Maija-Leena Pusa, Koulutuskeskus Salpaus
maija-leena.pusa@salpaus.fi, puh. 050 403 6812

Evelina Liski, Lahden kansanopisto
evelina.liski@lahdenkansanopisto.fi, puh. 050 301 3410

<http://www.lamk.fi/ossi>

www.alipi.fi/ossi

TYÖPOLKU-HANKE

TyöPolku on Hämeen Setlementin hallinnoiva työllistämishanke. Se toimii Lahdessa, Hämeenlinnassa sekä Forssassa. TyöPolku tarjoaa asiakkaille yksilöllistä tukea kohti työelämää työhönvalmennuksen ja työkokeiluiden avulla. Palvelut on kohdennettu erityisesti TE-toimiston maahanmuuttajataustaisille asiakkaille. Hanke kestää vuoden 2018 loppuun.

Työpolku-hanke:

- *Etsii työkokeilu- ja työpaikkoja kunnalta, yrityksistä sekä kolmannelta sektorilta*
- *Valmentaa työnhakuun ja itsensä markkinointiin suomalaisessa työelämässä*
- *Etsii mahdollisuuksia kansainvälisen osaamisen hyödyntämiseksi*
- *Tarjoaa työnantajille turvallisen väylän löytää potentiaalisia työntekijöitä*
- *Tarjoaa asiakkailleen mahdollisuuksia tutustua eri aloilla tehtävään työhön työkokeilujen kautta*

Tuettu työkokeilu:

- *Toimii väylänä työmarkkinoille*
- *1-6 kk:n mittainen harjoitteluun verrattava jakso ► ei kuluja työnantajalle*
- *Työkokeilusopimukset tehdään työkokeilun järjestäjän, työkokeilijan ja TE-toimiston kesken.*
- *Työkokeilija on vakuutettu TE-toimiston puolesta.*
- *TyöPolku -hankkeen työhönvalmentajat tarjoavat työnantajille ja työkokeilijoille tukea työkokeilujaksojen aikana tapaamisilla ja säännöllisellä yhteydenpidolla*

Lisätietoja

vastaava työhönvalmentaja **Marko Riikkula**

puh. 050 400 3209

marko.riikkula@hameensetlementti.fi

työhönvalmentaja **Johanna Rosendaal**

puh. 050 406 0606

johanna.rosendaal@hameensetlementti.fi

projektipäällikkö **Maija Hiltunen**

puh. 050 463 3432

maija.hiltunen@hameensetlementti.fi

FellmanniCampus, Kirkkokatu 27, Lahti

<http://www.hameensetlementti.fi/toimialat/tyollistymista-ja-kotoutumista-t/tyopolku-hanke/>

TIEDON TAIDOT -HANKE

4H-yhdistys ry:n Tiedon Taidot -hanke toteuttaa nuorisotakuun mukaista työllistämistä. Hankkeessa ehkäistään nuorten syrjäytymistä, kiinnitetään huomiota koulutuksensa keskeyttäneisiin ja peruskoulutuksensa heikoin arvosanoin suorittaneisiin.

Tiedon Taidot -hanke tarjoaa:

- *työkokeilupaikkoja*
- *palkkatukipaikkoja*
 - *nuorille alle 29 vuotiaalle työttömille työnhakijoilla ja maahanmuuttajille*
- *tiedolliset ja taidolliset valmiudet edetä omalla työelämän polulla*

Hankkeen tavoitteena on löytää tiedolliset ja taidolliset valmiudet nuoren työllistymiseen tai opintoihin suuntautumiseen ja/tai niistä selviytymiseen.

Hanke tekee yhteistyötä mm. Lahden kaupungin nuorisopalvelujen työllistämisyksikön ja oppilaitosten kanssa.

Hanke kestää 30.6.2018 asti ja sen rahoittajana toimii Hämeen ELY-keskus.

Lisätietoja

Projektipäällikkö **Petra Kerkkä** puh. 050 462 2511,
petra.kerkka@4h.fi

Projektityöntekijä **Henna Kilpinen** puh. 044 525 8919,
henna.kilpinen@4h.fi

<https://lahti.4h.fi/hankkeet/tiedon-taidot-hanke/>

POVERIA-HANKE

Nuorten (17-29-vuotiaiden) aikuisten sosiaalisia taitoja, arjen hallintaa ja osallistumismahdollisuuksia vahvistava Avainsäätien hanke. Nuorille, joilla ei tällä hetkellä ole työ- tai opiskelupaikkaa tai opinnot ovat katkolla. Nuoret voivat olla työttöminä työnhakijoina TE-toimistossa.

Toiminta on kurssimuotoista, toiminnallista yhdessä tekemistä. Toiminnan avulla nuoret käsittelevät elämästään nousevia teemoja ja pohtivat tavoitteitaan. Jokainen voi hyödyntää omia vahvuuksiaan ja taitojaan, ja sitä kautta hahmottaa mahdollisuuksiaan ja unelmiaan. Nuoret suunnittelevat toimintaa yhdessä ohjaajien kanssa.

Kurssi kestää viisi kuukautta, kahtena päivänä viikossa neljä tuntia päivässä. Lisäksi tarjotaan henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa. Hankkeeseen osallistuminen edellyttää tyydyttävää suomen kielen taitoa.

Hanketta tukee sosiaali- ja terveysministeriö Veikkauksen tuotoilla, hanketukea on myönnetty vuosille 2016-2018. Ota rohkeasti yhteyttä ja kysy kurssipaikkoja!

Lisätietoja

projektipäällikkö **Tarja Nikkilä**

puh. 050 552 4413, tarja.nikkila@avainsaatio.fi

ohjaaja **Jukka-Pekka Laaksonen**

puh. 044 777 7498, jukka-pekka.laaksonen@avainsaatio.fi

ohjaaja **Virpi Hämäläinen**

puh. 050 409 7890, virpi.hamalainen@avainsaatio.fi

<http://www.avainsaatio.fi>

TYÖNSYRJÄ-HANKE

Avainsäätiön Työnsyrjä-hanke on tarkoitettu 17-29-vuotiaille työttömille henkilöille, jotka tarvitsevat yksilöllistä tukea alavalintaan ja työllistymiseen liittyvissä asioissa. Palvelua tarjotaan Lahden ja Hämeenlinnan toimipisteistä seutukunnallisesti.

Työnsyrjän työhönvalmennus on tavoitteellista ja osallistavaa yksilöohjausta. Valmennusjakson aikana asiakasta tuetaan työ- ja opiskelupaikan etsinnässä henkilökohtaiset taipumukset huomioiden.

Asiakkuus voi sisältää työ- ja koulutuskokeiluja, työnhakua, tutustumista oppilaitoksiin sekä työnhakuasiakirjojen tekoa. Jakson aikana on mahdollista suorittaa työturvallisuuskortti ja hygieniapassi.

Työhönvalmennuksen aikana voidaan tehdä yhteistyötä nuoren lähiverkoston kanssa esim. perhe, sosiaalitoimi tai hoitotahot. Ohjautuminen hankkeeseen tapahtuu TE-toimiston kautta.

Työhönvalmennus voi olla avuksi, jos

- *työttömyys on pitkittynyt*
- *työnhaku ei johda tuloksiin*
- *on epäselvää, millaista työtä hakee*
- *oma ala ei ole selvillä*
- *ei ole työkokemusta*
- *terveydelliset rajoitteet vaikuttavat työllistymiseen*

Lisätietoja

työhönvalmentaja **Toni Teräväinen**

puh. 050 552 4412, toni.teravainen@avainsaatio.fi

työhönvalmentaja **Merja Vahanen**,

puh. 050 395 4429, merja.vahanen@avainsaatio.fi

<http://www.avainsaatio.fi/palvelut/tyohonvalmennus/>

YHESSÄ LAHESSA -HANKE

- * vihapuheen ehkäisy
- * yhdenvertaisuuden edistäminen
- * ihmisoikeuskasvatus

Hankkeen tavoitteena on lisätä nuorten tietoa ja ymmärrystä yhdenvertaisuudesta ja ihmisoikeuksista. Hankkeessa kootaan vihapuhetta ja syrjintää vastaan toimiva 17-24 –vuotiaiden nuorten monikulttuurinen foorumi, joka mm. suunnittelee asenteisiin vaikuttavaa toimintaa eteläisen alueen 8.-luokkalaisille nuorille. Kaksivuotinen hanke päättyy keväällä 2019.

Hankkeen tarkoituksena on lisätä avointa vuoropuhelua monikulttuurisuudesta ja moninaisuudesta sekä nuorten että ammattilaisten keskuudessa.

Hankkeen rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Lahden kaupungin nuorisopalvelut

Lisätietoja

Lahden kaupungin nuorisopalvelut, eteläinen alue:

Hankekoordinaattori **Minna Pajulahti**

puh. 044 416 4995

minna.pajulahti@lahti.fi

Ohjaaja **Tea Saraskari**

puh. 044 416 4996

tea.saraskari@lahti.fi

<https://www.lahti.fi/palvelut/nuorisopalvelut>

KAUPUNKIKYLÄ 2025 -HANKE

KAUPUNKIKYLÄ 2025 – Uusia mahdollisuuksia maahanmuuttajien työllistymiseen

Hanke on tarkoitettu yli 18-vuotiaille työttömille tai työttömyysuhan alla oleville maahanmuuttajataustaisille henkilöille.

Hankkeen tavoitteena on:

- Tuottaa yhteisöllistä toimintaa, jossa kohtaaminen ja yhdessä tekeminen ovat pääroolissa. Tämän kautta yksilön kyvyt nousevat esiin ja voimavarat lisääntyvät.
- Löytää uusia keinoja, joilla henkilö voi työllistyä tai työllistää itsensä.

Hankkeessa luodaan verkostoja, jotka vähentävät syrjäytymistä ja lisäävät osallisuutta. Toiminnan kautta oman osaamisen tunnistaminen lisääntyy ja työelämävalmiudet kehittyvät.

Työkaluina hankkeessa on yhteisötoimintaa max. 22 tuntia/vko ja työharjoittelujaksoja työpajoissa. Lisäksi osallistujille on yksilöllistä ohjausta.

Hankkeen rahoittaa ESR ja Lahden Kaupunki.

Hankkeen kesto 1.2.2017-31.10.2019

Lisätietoja

projektipäällikkö **Eveliina Aaltonen**

puh. 044 772 2848, eveliina.aaltonen@kaupunkikyla.fi

projektikoordinaattori **Anita Fagerholm**

puh. 044 703 6228, anita.fagerholm@kaupunkikyla.fi

www.kaupunkikyla.fi/kaupunkikyla2025

VAMOS LAHTI

VAMOS Lahti on tarkoitettu lahtelaisille 18 - 29-vuotiaille nuorille, jotka haluavat tukea nykyisessä elämäntilanteessa. Valmennuksen avulla tuetaan hyvinvointia sekä tutustutaan tulevaisuuden mahdollisuuksiin yhdessä. Valmennuksen tavoitteena on siirtyä koulutukseen, työhön tai niihin valmentavaan toimintaan.

Maahanmuuttajanuori on usein kantaväestöä heikommassa asemassa koulutus- ja työmarkkinoilla. Maahanmuuttajan sopeutuminen ja arkielämään liittyvien asioiden järjestäminen ovat tärkeässä osassa. Vamoksessa ne hoidetaan yhden työntekijän kanssa yhdessä sovitulla tavalla.

Yksilövalmennus toteutetaan nuoren omien vahvuuksien ja tavoitteiden perusteella. Valmennuksen sisältö suunnitellaan oman työntekijän kanssa ja valmentajalla on mahdollisuus jalkautua kotiin, oppilaitokseen tai työpaikalle. Valmentajan kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on kiinnittyminen sopivaan koulutukseen tai työhön. Yksilövalmennus onnistuu suomen lisäksi englanniksi.

Ryhmävalmennus on tarkoitettu nuorille, jotka haluavat arjen taitojen lisäksi parantaa omaa hyvinvointiaan ja valmiuksiaan jatkoluille. Valmennus sisältää omien vahvuuksien ja mielenkiinnon kohteiden löytämistä, tutustumiskäyntejä ja vierailuita. Pienessä ryhmässä tutustutaan muihin nuoriin ja valmentajiin.

Vapaudenkatu 23 B, 2. kerros, 15140 Lahti

Lisätietoja

yksikön esimies **Eero Häyrinen**

puh. 050 462 2346, eero.hayrinen@hdl.fi

<http://www.vamosnuoret.fi/lahti>

<http://www.facebook.com/vamoslahti>

NIPA - NIVELVAIHEEN PALVELUMALLI KOTOUTUMISEN TUEKSI

NIPA -hankkeen toimenpiteet kohdistuvat kotoutumiskoulutuksen jälkeiseen nivelvaiheeseen ja hankkeen tavoitteena on maahanmuuttajien työllistymisen ja kotoutumisen tukeminen. Kohderymänä ovat alle 30- sekä yli 54-vuotiaat maahanmuuttajat Päijät-Hämeessä. Erityisesti pyritään tavoittamaan niitä, jotka tarvitsevat kotoutumiskoulutuksen jälkeen yksilöllistä tukea työllistyäkseen avoimille työmarkkinoille. Hanke toteutetaan pääasiassa alueellisina työpajoina yhdessä kohderymän sekä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Hankkeessa rakennetaan palvelukokonaisuus, joka sisältää kolme eri tukimallia

- * Palvelukartta eli poluttamisen malli alueellisten palveluntarjoajien välillä Palvelukartta tullaan toteuttamaan helposti päivitettävässä ja maahanmuuttajien sekä palveluntarjoajien käytettävässä olevassa muodossa.

- * Luotsi-vertaismentoritoimintamallissa kuvataan vertaistukeen perustuvan Luotsien koulutus ja toiminta sekä palvelun saatavuus hankkeen päättymisen jälkeen.

- * Mukautettujen työllistymistä tukevien toimintojen mallissa kuvataan yksilöllisiä, vaikeimmassa asemassa olevien maahanmuuttajien työllistymistä edistäviä tukitoimia

NIPA -hankkeessa rakennettavan tukipalvelumallin avulla työtön maahanmuuttaja

- * säilyttää motivaationsa toimia aktiivisesti oman työllistymisensä eteen

- * löytää omaa työllistymistavoitettaan tukevat mahdollisuudet

- * osaa näyttää omaa ammatillista osaamistaan ja hyödyntää sitä työllistyäkseen

Hankkeessa rakennettavat toimintamallit pyritään juurruttamaan osaksi alueen toimijoiden, palveluntuottajien ja asiantuntijoiden perustoimintaa.

Hankkeen toteutusaika: 1.11.2016 - 30.10.2018

Hankkeen rahoitus: Euroopan sosiaalirahasto ja Hämeen ELY-keskus. Hallinnoija ja toteuttaja: Lahden ammattikorkeakoulun sosiaali – ja terveysala

Lisätietoja

Projektipäällikkö **Pirjo Tuusjärvi**

pirjo.tuusjarvi@lamk.fi

puh. 044 708 0309

Projektiasiantuntija **Taina Heininen-Reimi**

taina.heininen-reimi@lamk.fi

puh. 044 708 0709

projektiasiantuntija **Jaana Mantela**

jaana.mantela@lamk.fi

puh. 044 708 1710

www.lamk.fi/nipa

OHJAAMO LAHTI

Ohjaamo Lahti on yhteispalvelupiste, johon on samaan paikkaan koottu eri koulutus- ja työelämäpalveluita alle 30-vuotiaille lahtelaisille. Ohjaamosta saa monipuolista ohjausta mm. uravalintaan, opiskelupaikan tai asunnon etsintään liittyen. Ohjaamossa päivystää myös eri henkilöstövuokrausfirmoja, joiden luokse voi kävellä aikaa varaamatta työhaastatteluun. Ohjaamon viikkokalenteri löytyy Ohjaamo Lahden kotisivuilta.

Avoinna ma-pe klo 10-16, ke klo 18 asti

Kirkkokatu 21 E, käynti sisäpihalta

puh. 050 398 5665

ohjaamo.lahti@lahti.fi

<http://www.ohjaamolahti.fi/>

<https://www.facebook.com/ohjaamolahti/>